

Rapport

Opplevde endringer av kognitive egenskaper blant yrkesaktive over 50 år

Utarbeidet av Ipsos for
Kunnskapssenter for
lengre arbeidsliv

Desember 2024

Innhold

Rapport	1
Forord	3
1. Sammendrag.....	4
2. Bakgrunn og innledning.....	6
3. Metode.....	7
4. Funn og analyser.....	8
4.1 Kjennetegn ved arbeidet	8
4.1.1 Antall timer i arbeid	8
4.1.2 Deskriptivt om arbeidet.....	10
4.1.3 Positive erfaringer	12
4.1.4 Bruk av teknologi.....	14
4.2 Mestring og læring	15
4.2.1 Mestring, læring, og deltakelse på kurs/utdanning.....	15
4.2.2 Mestring av teknologi	18
4.2.3 Vurdering av egen prestasjon.....	21
4.3 Opplevde endringer i kognitive egenskaper	22
4.3.1 Opplevelse av endring.....	22
4.3.2 Endringer – oppmerksomhet, læring og hukommelse	23
4.3.3 Endringer – forståelse, tenkning og problemløsning.....	25
4.3.4 Engstelighet for svekket hukommelse	27
4.4 Avgang fra arbeidslivet.....	28
4.4.1 Pensjonsalder og nedtrapping.....	28
4.4.2 Ulønnet omsorgsarbeid og frivillighet	30
Vedlegg 1. Kjennetegn ved respondentene i undersøkelsen	33
Vedlegg 2. Feilmarginer	38
Vedlegg 3. Spørreskjema	39

Forord

Ipsos har på oppdrag fra Kunnskapssenter for lengre arbeidsliv gjennomført undersøkelsen 'At Work' 2024, en undersøkelse blant den yrkesaktive befolkningen 50 år eller eldre.

Undersøkelsen supplerer Norsk Seniorpolitisk Barometer, som Ipsos har gjennomført for Kunnskapssenter for lengre arbeidsliv hvert år siden 2003, og senest i 2024.

Rapporten er skrevet av Lars Erik Lie (prosjektleder), og Emilie Lunderbye har bistått i gjennomføringen av prosjektet. Kontaktperson hos Kunnskapssenter for lengre arbeidsliv har vært fagsjef Roger Moen.

Vi ønsker å benytte anledningen til å takke Kunnskapssenter for lengre arbeidsliv for godt samarbeid og et interessant oppdrag. Vi vil også takke alle som har bidratt som respondenter i kartleggingen.

Oslo, januar 2025

Ipsos

1. Sammendrag

I dette sammendraget følger en kort oppsummering av noen av hovedfunnene fra undersøkelsen 'At Work'.

Begrenset nedtrapping før fylte 65 år. Yrkesaktive 50 år eller eldre arbeider i gjennomsnitt 38,6 timer i uka. Gjennomsnittet ligger på over 39 timer for alle under 65 år, men faller til 32,9 år blant de som er 65 år eller eldre. To tredjedeler (67 %) av målgruppen jobber samme antall timer nå som de har gjort de siste årene, de resterende er relativt likt fordelt mellom de som jobber mer (13 %) og de som jobber mindre (20 %).

Yrkesaktive i målgruppen opplever arbeidsoppgavene som varierte. 7 av 10 svarer at arbeidet *i stor grad* er preget av arbeid med mennesker, og 47 % har arbeid som *i stor grad* er preget av ny teknologi og digitalisering. Svært få har (7 %) arbeid som *i stor grad* er preget av lite varierte arbeidsoppgaver. De som er 65 år og eldre opplever i mindre grad at arbeidet er preget av endringer og omstillinger eller en oppjaget og masete arbeidssituasjon enn i målgruppen for øvrig.

Opplevelse av godt arbeidsmiljø og støtte til å fortsette er utbredt. Nesten 9 av 10 svarer at de *i stor grad* opplever at de har gode kollegaer og at nærmeste leder ønsker de skal fortsette (begge 88 %). Kun 3 av 10 (30 %) opplever *i stor grad* at de har mulighet til å få nye oppgaver hvis de selv ønsker det. Blant de eldste i målgruppen er det færre som opplever å bli rådspurt og har mulighet til å lære nye ting, men flere enn snittet som opplever å være del av et godt arbeidsmiljø.

Tre fjerdedeler (74 %) bruker i stor grad teknologi og digitale plattformer. Andelen er relativt lik blant alle under 65 år; blant de som er 65 år eller eldre bruker 64 % *i stor grad* teknologi og digitale plattformer, noe lavere enn snittet.

Nær sagt alle (98 %) føler de mestrer arbeidsoppgavene meget eller ganske godt. 72 % føler de mestrer arbeidsoppgavene *meget godt*. 6 av 10 har (61 %) deltatt på kurs, utdanning eller opplæring i løpet av det siste året, og nesten samtlige (93 %) føler *i stor eller noen grad* at de lærer gjennom sitt daglige arbeid. Lite variasjon mellom aldersgruppene når det gjelder følelse av mestring og læring på jobb, men graden av deltakelse på kurs, opplæring og utdanning går ned når de yrkesaktive passerer 60 år.

Svært få (5 %) er i liten grad eller slett ikke komfortable med å bruke ny teknologi, og et mindretall føler ny teknologi gjør arbeidshverdagen krevende eller frustrerende. Andelen som føler ny teknologi, er krevende eller frustrerende er størst i aldersgruppen 60-64 år. Yrkesaktive 65 år eller eldre føler i mindre grad enn andre at ny teknologi motiverer til videre innsats.

Over tre fjerdedeler (78 %) av målgruppen ville gitt egne arbeidsprestasjoner 8 av 10 poeng eller høyere. Kun 5 % ville gitt seg selv 6 poeng eller lavere. Det er få variasjoner mellom aldersgruppene.

Tre fjerdedeler (75 %) opplever at jobben har endret seg de siste årene. De fleste av disse mener jobben har blitt mer krevende. De som er 65 år eller eldre føler i mindre grad enn andre at jobben har endret seg.

Et mindretall (40 %) har opplevd endringer i sin evne til oppmerksomhet, læring og hukommelse de siste årene. 24 % har opplevd endringer som gjør jobben mer krevende. Opplevelsen av endringer er mindre fremtredende blant de eldste i målgruppen (31 %) sammenlignet med de yngste (43 %). Like over halvparten (55 %) av målgruppen *forventer* å oppleve endringer fram mot pensjonsalderen, 31 % til det verre. Andelen som forventer at

endringer i oppmerksomhet, læring og hukommelse vil påvirke prestasjonene er dobbelt så stor blant de i alderen 50-54 år sammenlignet med de som er 65 år eller eldre.

38 % har opplevd endringer i evne til forståelse, tenkning og problemløsning de siste årene. Det er omtrent like stor andel som mener dette har gjort jobben enklere (14 %), mer krevende (11 %), og litt av begge deler (12 %). Andelen som ikke har opplevd noen vesentlige endringer er høyere blant de som er 65 år eller eldre. Omkring halvparten (51 %) forventer aldersrelaterte endringer i forståelse, tenkning og problemløsning fram mot pensjonsalderen, 22 % forventer endringer til det verre. Andelen som ikke forventer vesentlige endringer, er dobbel så høy i gruppen 65 år eller eldre (68 %) sammenlignet med de i gruppen 50-54 år (34 %).

Litt over en tredjedel (36 %) engster seg ofte eller av og til for betydelig svekket hukommelse når de blir eldre. Det er ingen signifikante aldersforskjeller innad i målgruppen.

Gjennomsnittsalderen for ønsket avgang fra arbeidslivet er 66,4 år. Snittet er lavest for de yngste i aldersgruppen 50-54 år (64,3 år), og er klart høyest (73,3 år) blant de som er 65 år eller eldre.

En tredjedel (32 %) svarer det vil være aktuelt med nedtrapping i siste del av yrkeskarrieren, eller har allerede startet med dette. 32 % i aldersgruppen 65 år eller eldre har allerede startet nedtrapping. 37 % tror ikke nedtrapping er aktuelt for dem, og andelen er relativt lik på tvers av aldersgrupper.

Omkring halvparten (48 %) yter en form for ulønnet omsorgsarbeid, hvorav 30 % gjør det minst ukentlig. Andelen som yter ulønnet omsorgsarbeid minst ukentlig er høyest i aldersgruppen 65 år eller eldre (40 %). Nesten alle som yter ulønnet omsorgsarbeid gjør det i form av praktisk hjelp (95 %), en stor majoritet (80 %) i form av støttende samtaler, og omkring en fjerdedel (23 %) i form av personlig pleie.

Omkring halvparten (49 %) deltar i frivillig arbeid, og en fjerdedel (26 %) gjør det minst ukentlig. Det er ingen signifikante forskjeller mellom aldersgruppene.

2. Bakgrunn og innledning

Folkehelseinstituttet (FHI) og NTNU har et pågående prosjekt for Forskningsrådet kalt "Maintaining the Functional Capacity of the Workforce (AtWork)". Målet for prosjektet er å belyse betydningen av kognitive evner for å delta i arbeidslivet og om deltakelse i arbeidslivet bevarer kognitive evner.

Kunnskapssenter for lengre arbeidsliv er samarbeidspartner i prosjektet, og denne undersøkelsen gjennomføres i forbindelse med dette. Undersøkelsen kartlegger oppfatninger, meninger og holdninger til betydningen av kognitive evner i yrkeslivet og endringer i løpet av senkarrieren. Mer konkret omfatter undersøkelsen yrkesaktive over 50 år og deres opplevde endringer i kognitive ferdigheter/egenskaper.

Spørreundersøkelsen er gjennomført som en selvstendig undersøkelse i prosjektet, men både rapporten og datafilene vil inngå i forskerteamets videre analyser.

3. Metode

Undersøkelsen har blitt gjennomført via telefon (CATI-intervju), blant et landsrepresentativt utvalg av den yrkesaktive befolkningen 50 år eller eldre. Intervjuene ble gjennomført i perioden 5. oktober til 14. november 2024. Utvalget består av netto 2001 personer 50 år eller eldre. Yrkesaktivitet knyttes i undersøkelsen til om man har inntektsgivende arbeid i den grad at man anser seg selv som yrkesaktiv.

Bruttoutvalget er trukket fra nummersatte lister fra Folkeregisteret, via tjenesteleverandøren Byndle. Bruttoutvalget vi har henvendt oss til er sammensatt omtrent som befolkningen i målgruppen. Dataene er ikke vektet. I vedlegg 1 finnes sammensetningen av utvalget på sentrale bakgrunnsvariabler.

Ved alle utvalgsundersøkelser er det knyttet en viss usikkerhet (statistiske feilmarginer) til resultatene, se vedlegg 2 for feilmarginstabell. Feilmarginen varierer med antall intervjuer og svarfordelingen på det enkelte spørsmål. Jo flere intervjuer man har, jo mindre blir feilmarginen. Det er også slik at jo nærmere svarfordelingen er 50/50 – altså at det aktuelle svaret har 50 % – jo større er feilmarginen. Ved 2001 intervjuer er feilmarginen i intervallet 1,0 %– 2,2 %. Innen undergrupper vil feilmarginene være større.

4. Funn og analyser

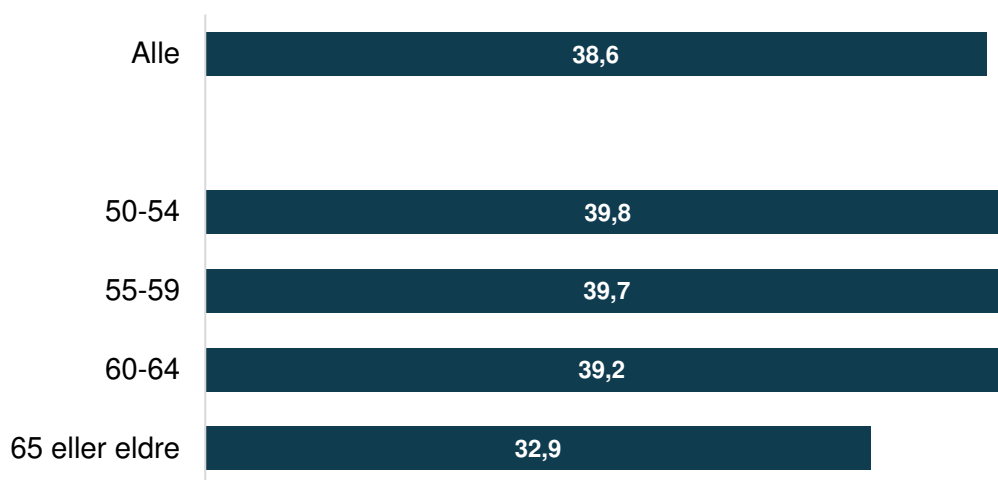
I denne delen gjennomgås funnene fra undersøkelsen i detalj. Funnene er presentert i grafer og supplert med kommentarer. Når undergrupper kommenteres skiller disse seg signifikant fra snittet, med mindre annet er nevnt.

4.1 Kjennetegn ved arbeidet

4.1.1 Antall timer i arbeid

Figur 4.1 Hvor mange timer arbeider du vanligvis?

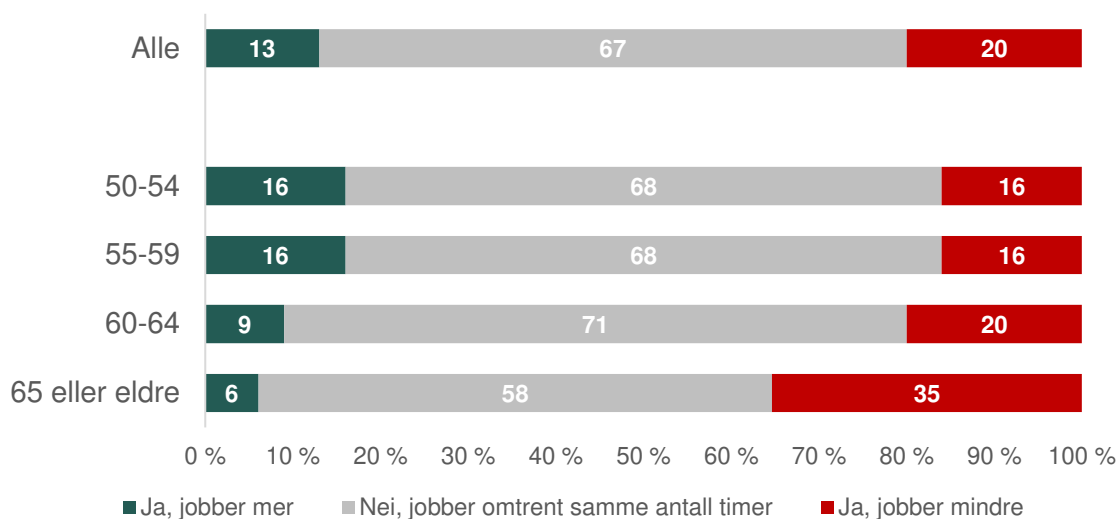
Gjennomsnittlig antall timer per aldersgruppe

Figuren viser antall timer den yrkesaktive befolkningen over 50 år jobber i løpet av en vanlig arbeidsuke, brutt ned på aldersintervaller. Det er lite variasjon i antall timer opp til 65 år, men blant de som er 65 år eller eldre er antallet timer (32,9 timer) betydelig lavere enn det totale gjennomsnittet (38,6 timer). For menn og kvinner er det også signifikante forskjeller i utvalget med 39,9 timer for menn, og 36,8 timer for kvinner.

Hvis vi ser på bransjefordeling, er det betydelig variasjon på tvers av bransje. Arbeidstakere i jordbruk/skogbruk/fiske jobber i snitt 41,7 timer, og ansatte i bank/forsikring/finans (40,9 timer) ligger også godt over snittet. Ansatte i hotell/restaurant/servering skiller seg ut i den andre retningen, med kun 32,1 timer i en gjennomsnittlig uke. Ansatte i privat sektor (39,5 timer) jobber flere timer enn snittet, mens ansatte i kommunal sektor jobber mindre (36,5 timer).

Figur 4.2 Har du endret antall timer du jobber i løpet av de siste årene?

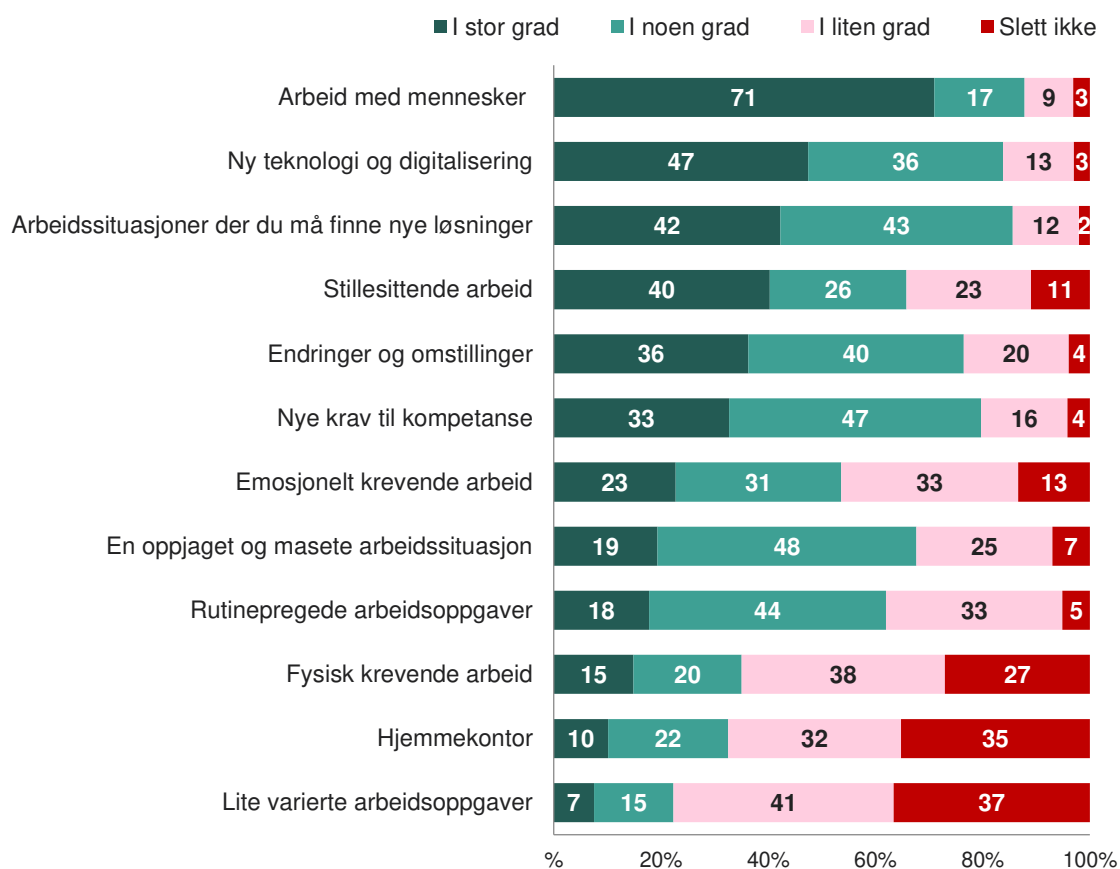

To tredjedeler av arbeidstakere over 50 år jobber omtrent samme antall timer nå som de har gjort de siste årene. 13 % jobber mer, og 20 % jobber mindre. Blant de i alderen 50-59 år er andelen som jobber henholdsvis mer og mindre den samme, 16 %. Blant de som er 65 år eller eldre svarer imidlertid over en tredjedel (35 %) at de jobber mindre, og kun 6 % svarer at de jobber mer.

Blant kvinner er andelen som jobber mer (15 %) høyere enn den er blant menn (11 %). 22 % av ansatte i privat sektor svarer at de jobber mindre enn tidligere, høyere enn snittet. Fordelt på bransje skiller forsvar/politi/rettsvesen skiller seg ut med en særlig høy andel som svarer at de jobber mer, 27 %, mens i bank/forsikring/finans (38 %) og forretningsmessig tjenesteyting (28 %) svarer flere enn snittet at de jobber mindre. I industri/håndverk er antallet timer stabilt, 76 % jobber omtrent samme antall timer som de har gjort de siste årene.

4.1.2 Deskriptivt om arbeidet

Figur 4.3 I hvor stor grad er arbeidet ditt preget av følgende?

Respondentene i utvalget blir spurt om i hvilken grad arbeidet deres er preget av en rekke elementer som i ulik grad kan prege arbeidshverdagen.

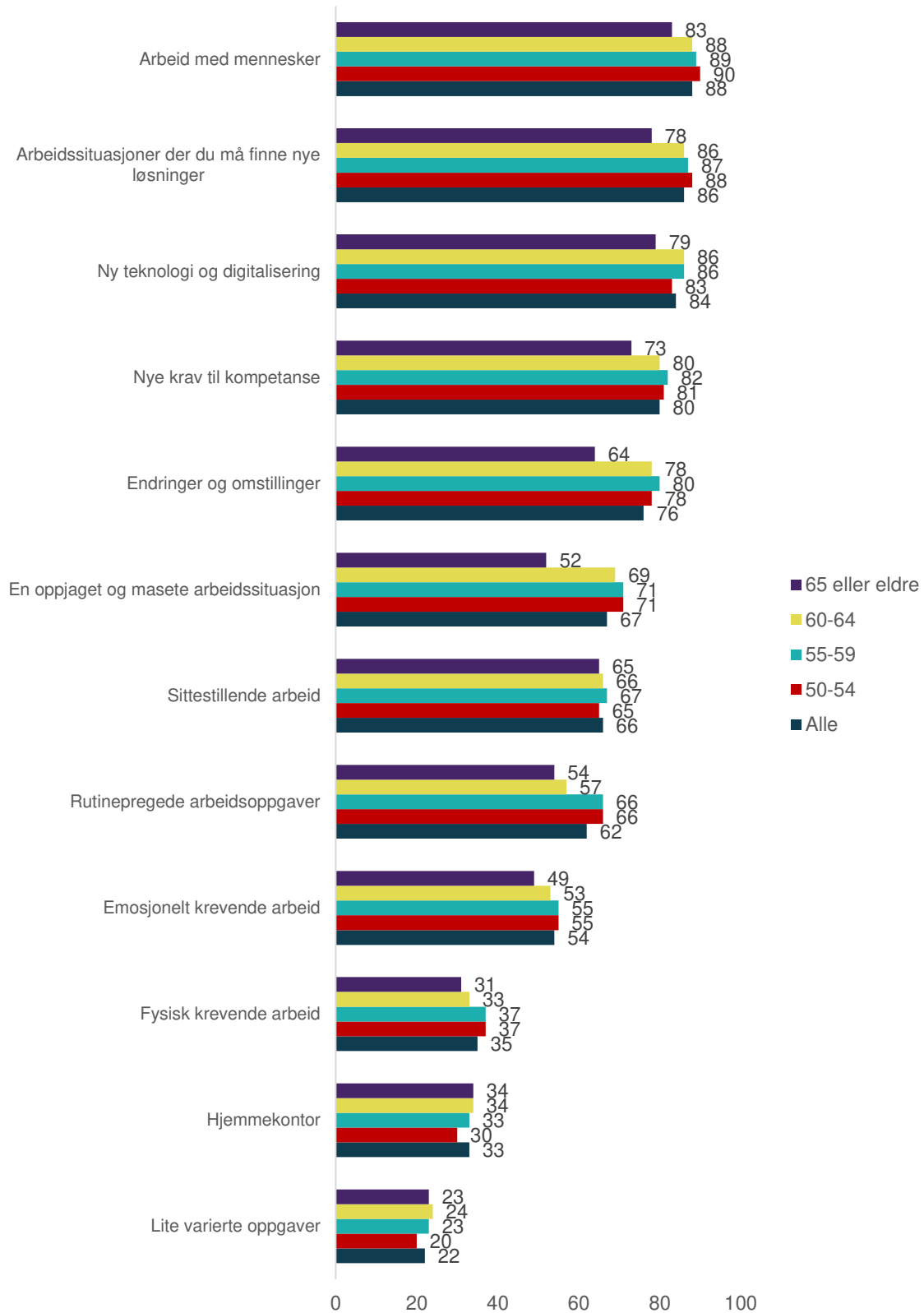
Over 7 av 10 svarer at arbeidet deres *i stor grad* er preget av arbeid med mennesker. Nær halvparten har en arbeidssituasjon som *i stor grad* er preget av ny teknologi og digitalisering (47 %) og arbeidssituasjoner der de må finne nye løsninger (42 %). En tredjedel eller mer svarer at arbeidet *i stor grad* er preget av sittestillende arbeid (40 %), endringer og omstillinger (36 %) og nye krav til kompetanse (33 %).

Relativt få har en arbeidshverdag som *i stor grad* er preget av en oppjaget og masete arbeidssituasjon eller rutinepregede arbeidsoppgaver, men nesten halvparten svarer at arbeidet *i noen grad* er preget av dette, henholdsvis 48 % og 44 %.

Majoriteten svarer at arbeidet *i liten grad eller slett ikke* er preget av lite varierte arbeidsoppgaver (78 %), hjemmekontor (67 %) eller fysisk krevende arbeid (65 %).

Figur 4.4 I hvor stor grad er arbeidet ditt preget av følgende?

Andel som svarer «I stor grad» eller «I noen grad»

I tillegg til variasjon mellom hva arbeidshverdagen til de yrkesaktive over 50 år er preget av, varierer det også hvilken rolle alder spiller. Gjennomgående avviker yrkesaktive over 65 år mer fra snittet enn det som er tilfelle for andre aldersgrupper. I denne aldersgruppen er det en særlig liten andel som svarer at arbeidshverdagen *i stor eller noen grad* er preget av en oppjaget og masete arbeidssituasjon (52 %, mot et snitt på 67 %) og endringer og omstillinger (64 %, mot et snitt på 76 %).

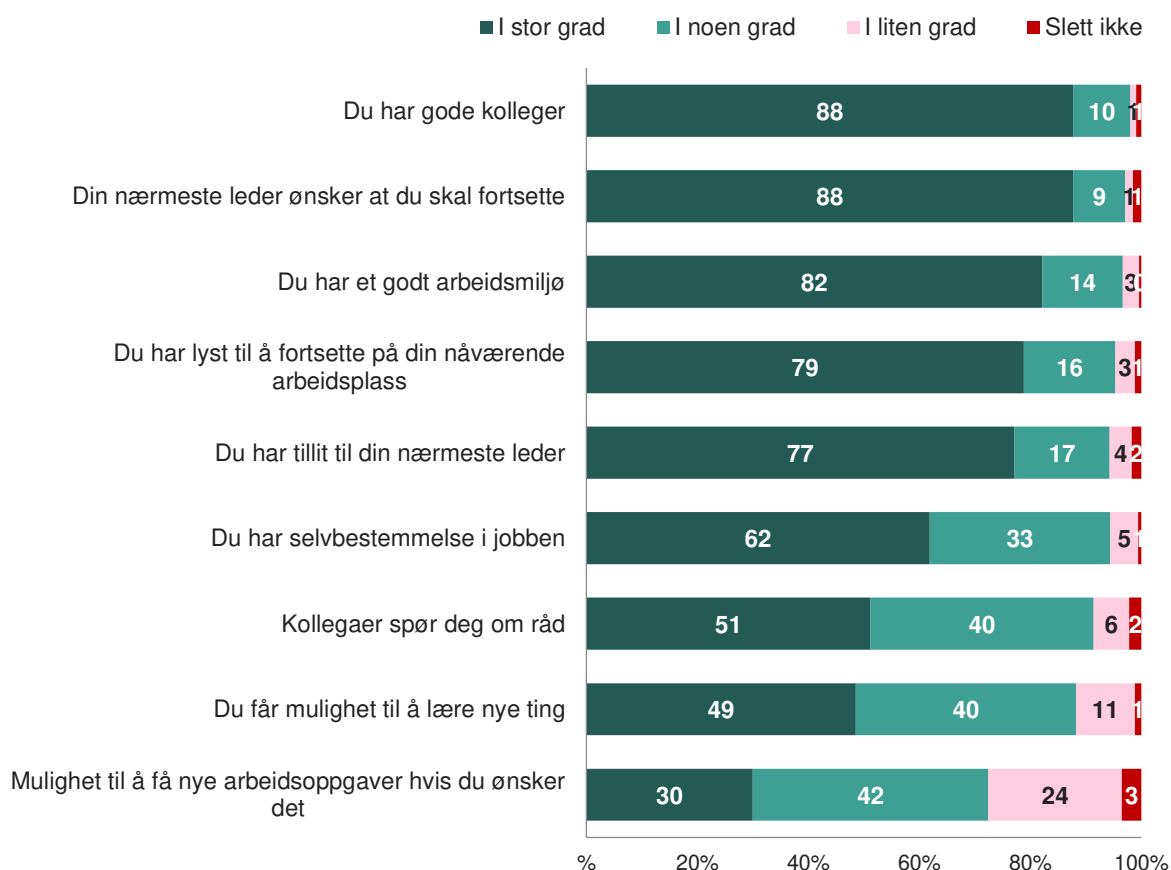
Arbeidstakere i aldersintervallet 50-59 år beskriver i større grad enn snittet sine arbeidsoppgaver som rutinepregede, eller arbeidssituasjonen som oppjaget og masete.

Når det gjelder lite varierte oppgaver og sittestillende, emosjonelt krevende eller fysisk krevende arbeid, er det ingen signifikante forskjeller mellom aldersgruppene.

Kvinner svarer i større grad enn menn at arbeidssituasjonen *i stor eller noen grad* er oppjaget og masete (72 % mot 67 %) og emosjonelt krevende (65 % mot 54 %).

4.1.3 Positive erfaringer

Figur 4.5 I hvor stor grad opplever du følgende i ditt arbeid?

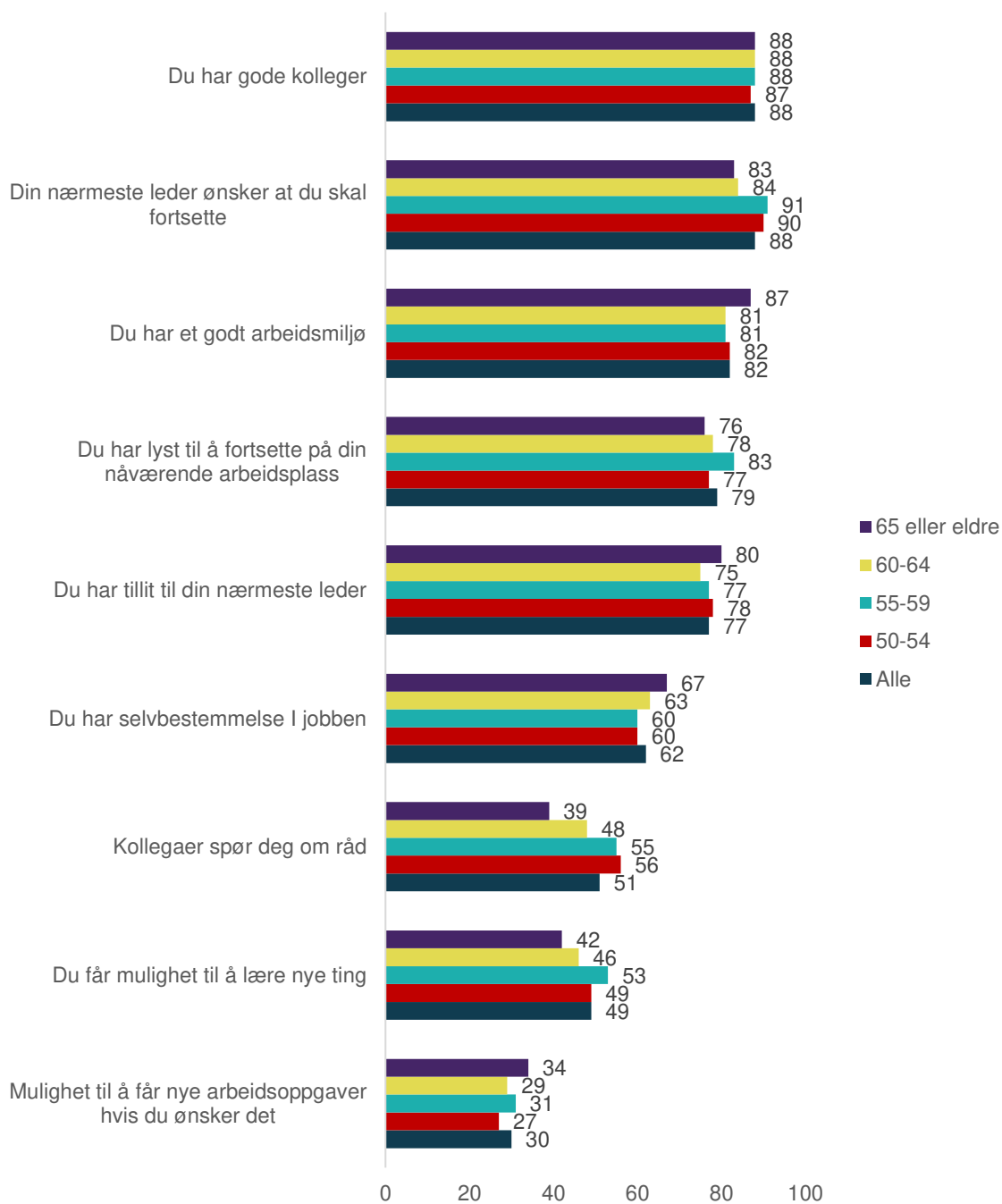
Respondentene ble bedt om å ta stilling til opplevelsen av en rekke positive faktorer i arbeidslivet, og i hvilken grad de opplever disse i sitt arbeid. Nesten 9 av 10 svarer at de *i stor grad* opplever å ha gode kolleger og at deres nærmeste leder ønsker at de skal fortsette

(begge 88 %). Over tre fjerdedeler opplever *i stor grad* å være del av et godt arbeidsmiljø (82 %), ønsker å fortsette på nåværende arbeidsplass (79 %) og har tillit til nærmeste leder (77 %).

Omkring halvparten opplever *i stor grad* at kollegaer spør dem om råd (51 %) og at de får mulighet til å lære nye ting (49 %). Kun 30 % opplever at de *i stor grad* har mulighet til å få nye arbeidsoppgaver hvis de selv ønsker det.

Figur 4.6 I hvor stor grad opplever du følgende i ditt arbeid?

Andel som svarer «I stor grad»

I aldersgruppen 60 år eller eldre er det noe færre enn snittet som *i stor grad* opplever at nærmeste leder ønsker at de skal fortsette (84 %, mot et snitt på 88 %). Blant de som er 65 år eller eldre svarer kun 39 % at de opplever at kollegaer spør dem om råd (mot et snitt på 51 %), og 42 % har mulighet til å lære nye ting (mot et snitt på 49 %). Det er til gjengjeld flere enn snittet i aldersgruppen 65 år eller eldre som *i stor grad* opplever å være del av et godt arbeidsmiljø (87 %).

I aldersgruppen 50-59 år svarer 56 % at de opplever at kollegaer spør dem om råd. Hvis vi snevrer inn til aldersgruppen 55-59 år er det flere enn snittet som *i stor grad* har lyst til å fortsette på sin nåværende arbeidsplass (83 %), samt opplever at de har mulighet til å lære nye ting (53 %).

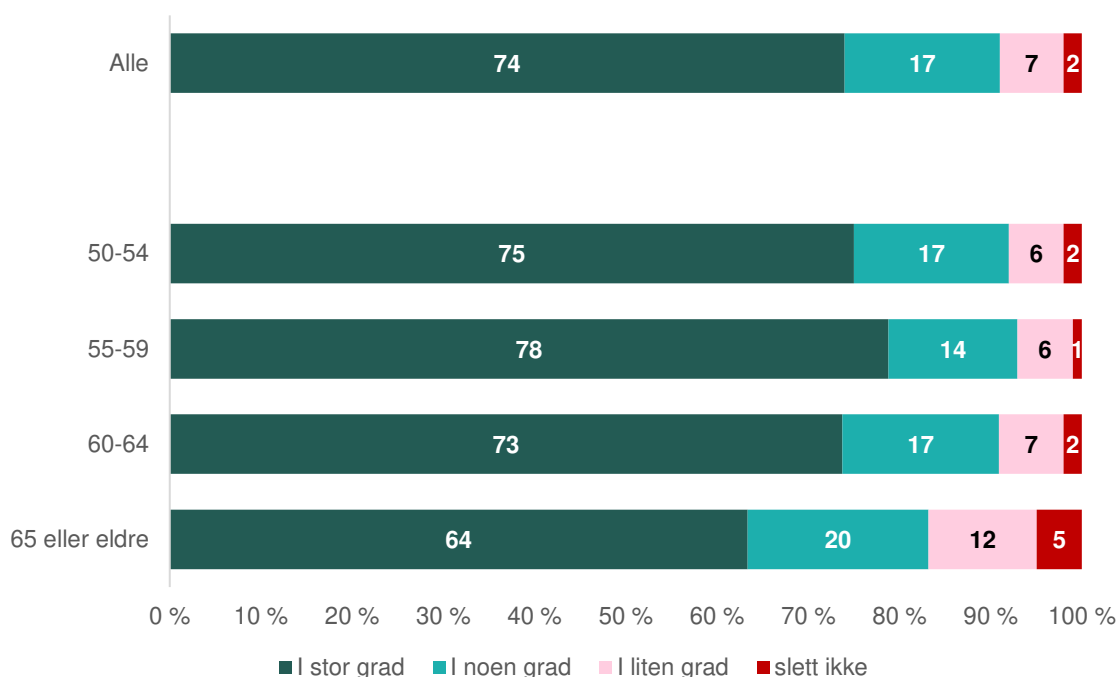
Det er ingen signifikante forskjeller mellom aldersgruppene når det gjelder opplevelsen av å ha gode arbeidskollegaer, tillit til nærmeste leder, eller ha mulighet til å få nye arbeidsoppgaver hvis man ønsker det.

85 % av menn opplever *i stor grad* å ha et godt arbeidsmiljø, mens andelen blant kvinner er noe lavere (78 %). Det er også flere menn enn kvinner som opplever å ha selvbestemmelse i jobben (66 % mot 56 %), samt ha mulighet til å få nye arbeidsoppgaver hvis de ønsker det (33 % mot 27 %).

Ansatte i statlig sektor opplever i større grad enn snittet at de har mulighet til å lære nye ting (54 %), mens ansatte i privat sektor i større grad opplever at nærmeste leder ønsker at de skal fortsette (89 %), at de har et godt arbeidsmiljø (84 %), selvbestemmelse i jobben (66 %), og at de har mulighet til å få nye arbeidsoppgaver hvis de ønsker det (34 %).

4.1.4 Bruk av teknologi

Figur 4.7 I hvilken grad bruker du teknologi og digitale plattformer i ditt daglige arbeid?

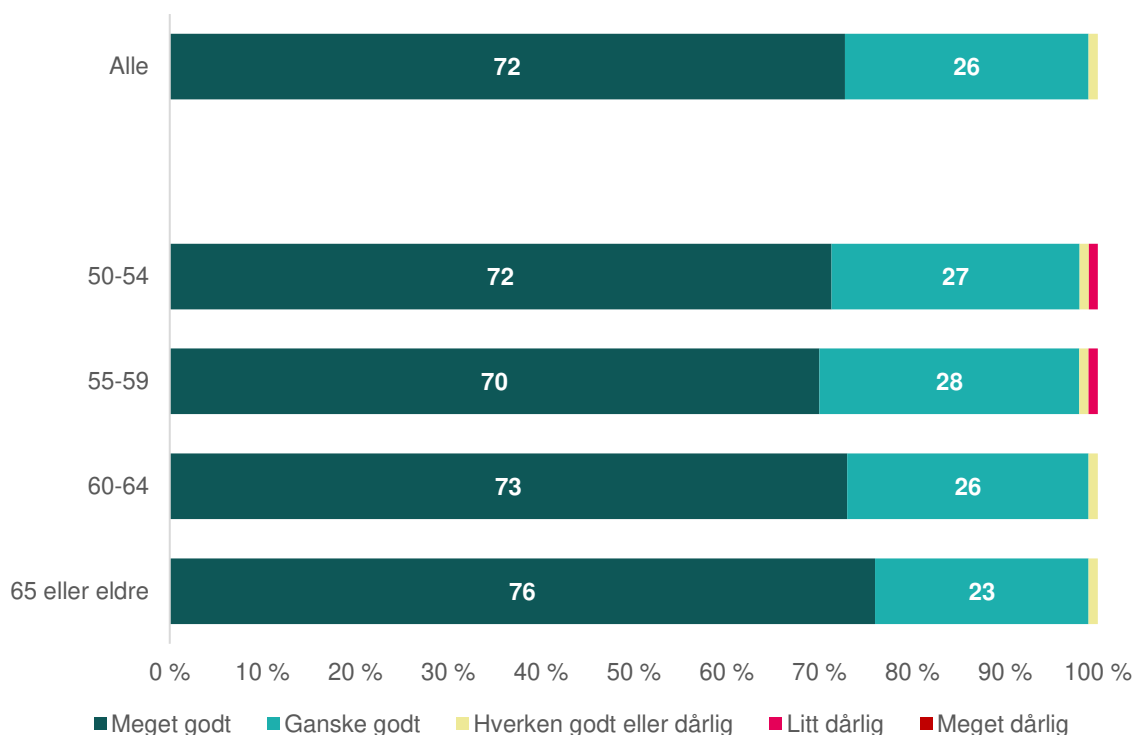
Tre fjerdedeler (74 %) av de yrkesaktive 50 år eller eldre bruker *i stor grad* teknologi og digitale plattformer i sitt daglige arbeid. Kun 9 % svarer at de *i liten grad eller slett ikke* bruker disse. Andelen som svarer *i stor grad* er signifikant lavere i aldersgruppen 65 år eller eldre, 64 %. Det er også flere kvinner (77 %) enn menn (71 %) som *i stor grad* bruker teknologi og digitale plattformer. Andelen øker med inntekt og utdanning.

Samlet sett er det flere i statlig sektor (81 %) som *i stor grad* bruker teknologi og digitale plattformer enn snittet av alle arbeidstakere 50 år eller eldre. Andelen er særlig høy i bank/forsikring/finans (97 %), forretningsmessig tjenesteyting (86 %) og offentlig administrasjon (85 %). Andelen er betydelig lavere i bransjer som hotell/restaurant/servering (48 %) og jordbruk/skogbruk/fiske (43 %).

4.2 Mestring og læring

4.2.1 Mestring, læring, og deltakelse på kurs/utdanning

Figur 4.8 Hvor godt føler du at du mestrer de arbeidsoppgavene du har?

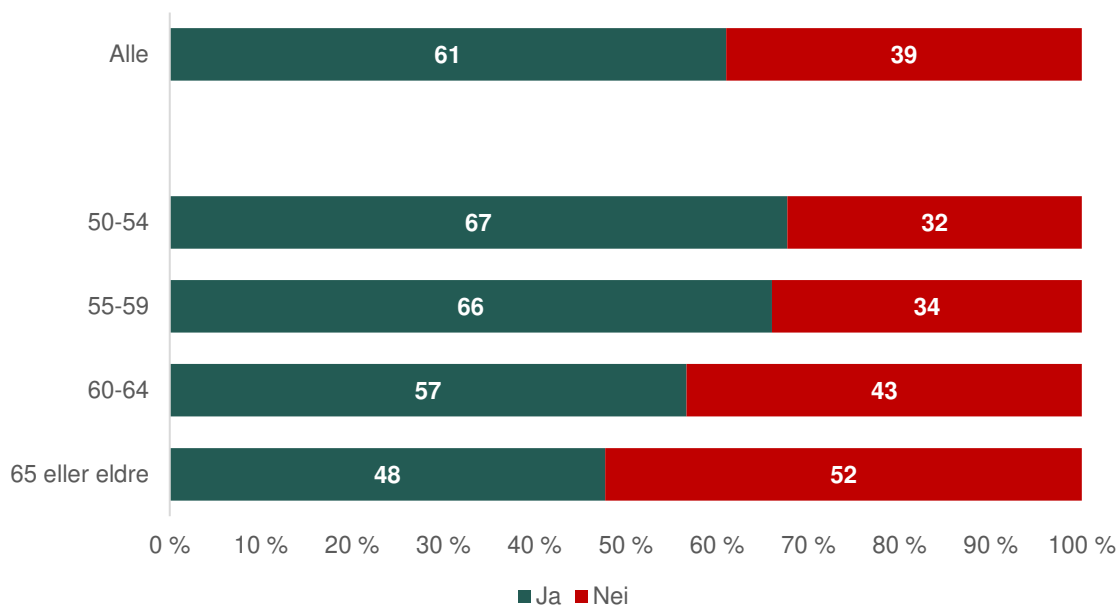

72 % av de yrkesaktive 50 år eller eldre føler at de mestrer arbeidsoppgavene *meget godt*, og ytterligere 26 % *ganske godt*. Andelen som svarer *litt/meget dårlig* er på under 0,5 %.

Det er ingen signifikante forskjeller mellom aldersgruppene, og heller ikke mellom menn og kvinner. Blant arbeidstakere med utdanning på masternivå er andelen som svarer *meget godt* noe høyere (75 %) enn snittet.

85 % av de som jobber i bank/forsikring/finans føler de mestrer arbeidsoppgavene *meget godt*, mens tilsvarende andel i jordbruk/skogbruk/fiske er 57 %.

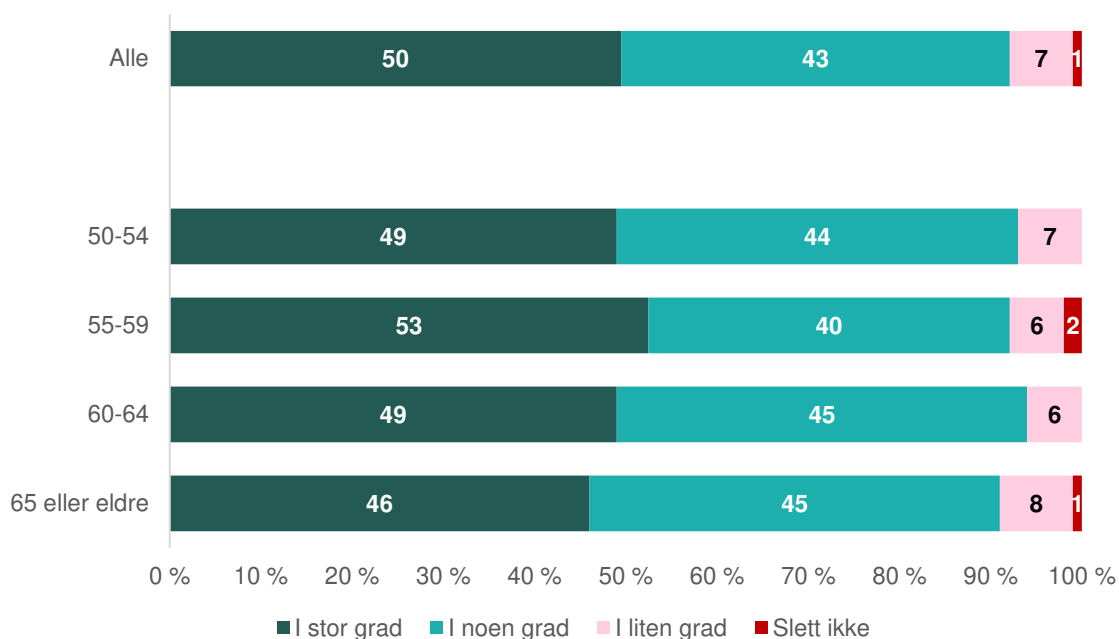
Figur 4.9 Har du deltatt i kurs, opplæring eller utdanning gjennom jobben din i løpet av de siste 12 måneder?

61 % har deltatt i kurs, opplæring eller utdanning gjennom jobben i løpet av siste 12 måneder. Her er det betydelig variasjon både når det gjelder kjønn og alder. Blant yrkesaktive under 60 år har to tredjedeler deltatt på kurs, opplæring eller utdanning, i aldersgruppen 60-64 år er andelen 57 %, og blant de 65 år eller eldre har like under halvparten (48 %) deltatt på slike aktiviteter. Andelen som har deltatt er høyere blant kvinner (64 %) enn menn (59 %).

Videre er andelen som har deltatt høyere enn snittet i kommunal sektor (68 %), og lavere enn snittet i privat sektor (58 %). Fordelt på bransjer er deltakelsen særlig høy blant de som jobber i helsevesen/sosialomsorg (68 %). Blant de som jobber i varehandel/butikk (48 %), kultur og underholdning (46 %), jordbruk/skogbruk/fiske (45 %) og hotell/restaurant/servering (37 %) har under halvparten deltatt på kurs, opplæring eller utdanning i løpet av det siste året.

Figur 4.10 I hvilken grad føler du at du lærer gjennom ditt daglige arbeid?

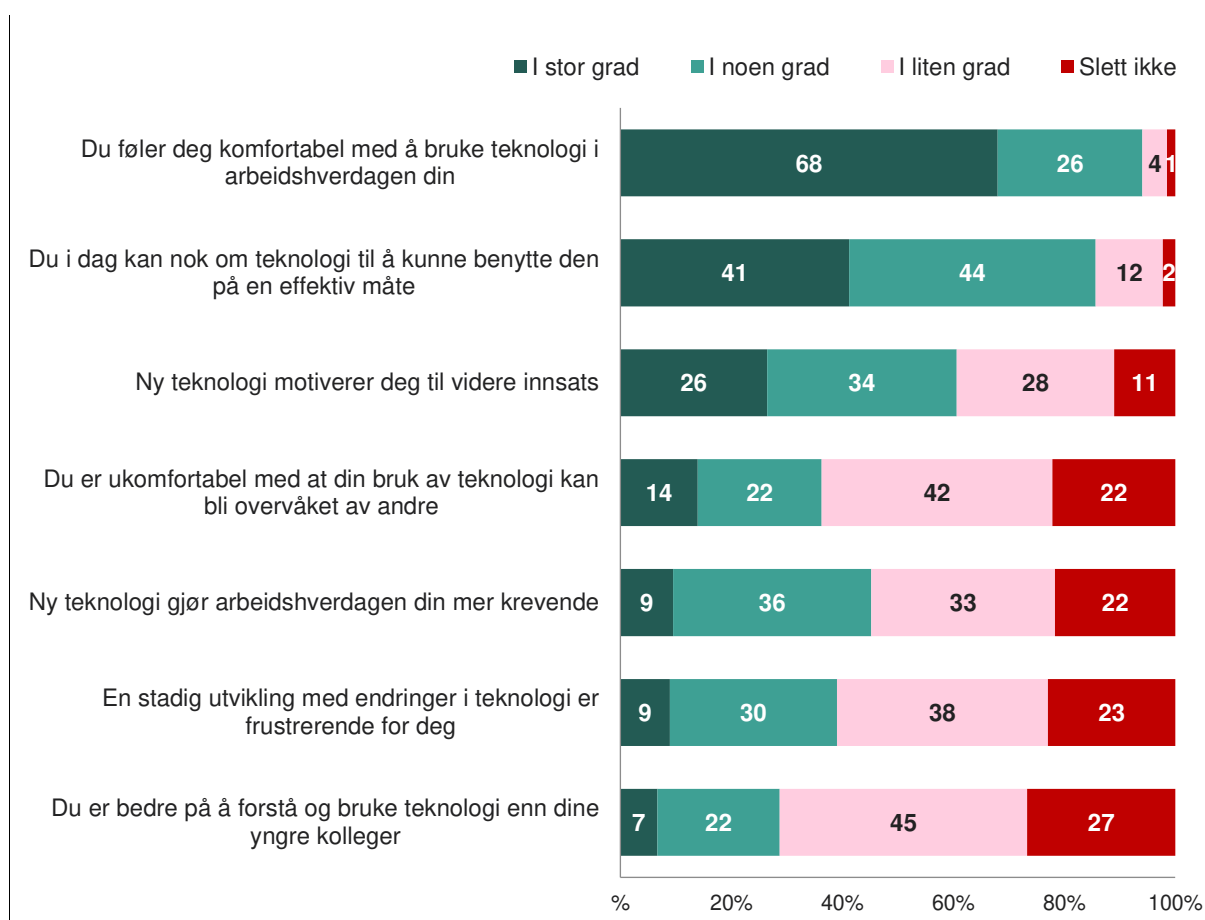
Halvparten (50 %) opplever *i stor grad* at de lærer gjennom sitt daglige arbeid, og ytterligere 43 % føler at de *i noen grad* lærer. Kun 1 % svarer at de *slett ikke* føler at de lærer.

Det er ingen betydelige forskjeller mellom aldersgruppene, og heller ikke mellom kvinner og menn. Andelen som føler at de *i stor grad* lærer i sitt daglige arbeid øker med høyere inntekt og utdanning; 57 % av de som tjener 1,3 millioner eller mer i året svarer *i stor grad*, blant de med mastergrad er andelen 58 %.

Det er enkelte forskjeller avhengig av sektor og bransje. 58 % av ansatte i statlig sektor føler *i stor grad* at de lærer. I kultur og underholdning (66 %) og undervisning/forskning (57 %) er andelen over snittet, mens industri/håndverk (40 %) og samferdsel/transport/post/tele (36 %) ligger under snittet.

4.2.2 Mestring av teknologi

Figur 4.11 I hvilken grad synes du at ...

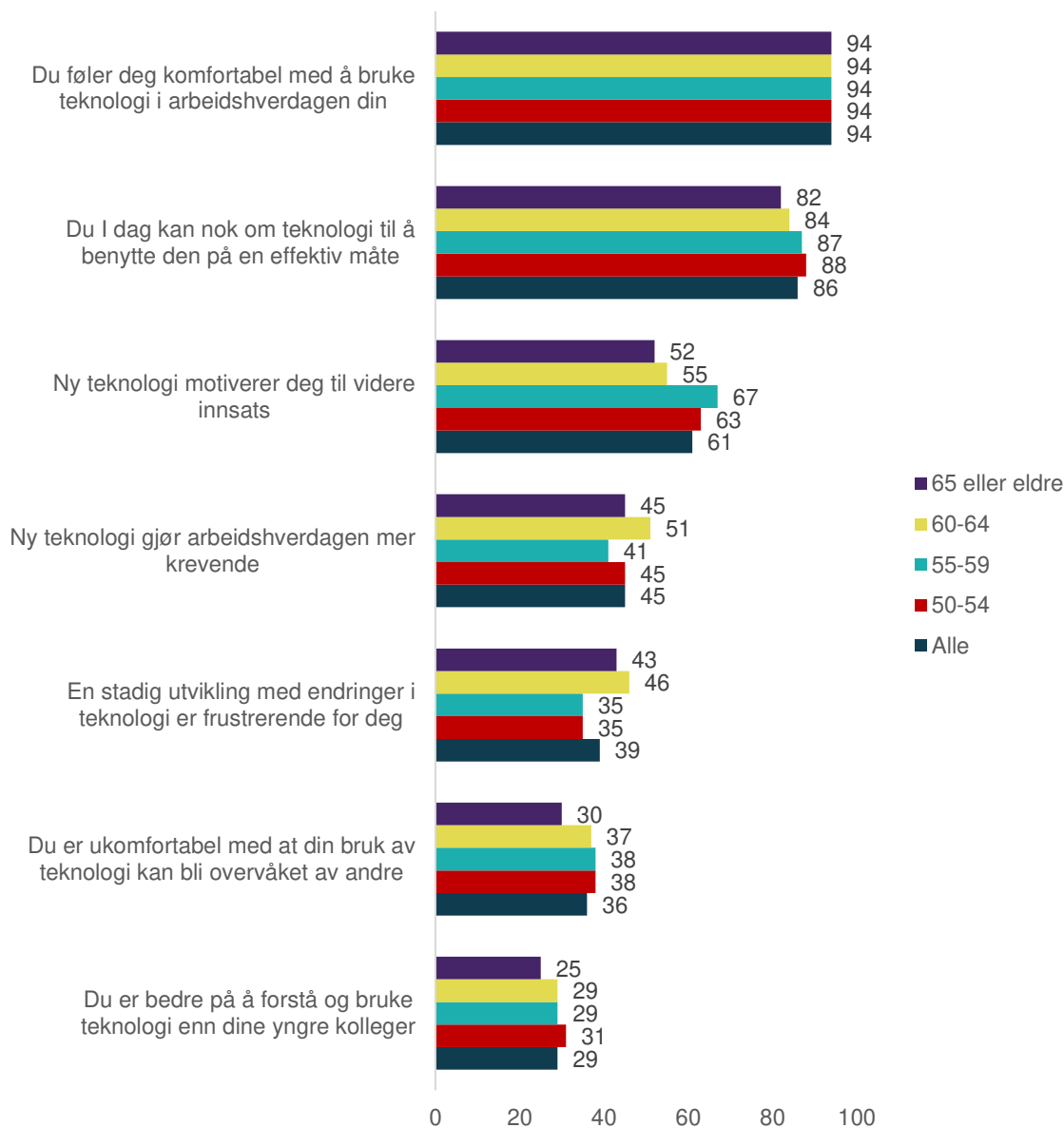

Målgruppen ble bedt om å ta stilling til en rekke utsagn relatert til anvendelse og utbytte av, og utfordringer med ny teknologi på arbeidsplassen. To tredjedeler (68 %) svarer at de *i stor grad* er komfortabel med bruk av teknologi i arbeidshverdagen, svært få (5 %) svarer at de *i liten grad* eller *slett ikke* er komfortable. Videre svarer 41 % at de *i stor grad* kan nok om teknologi til å benytte den effektivt, hvis man legger til andelen som svarer *i noen grad* finner vi at 85 % føler seg relativt komfortable. 60 % synes ny teknologi *i stor eller noen grad* motiverer til videre innsats.

Når det gjelder utfordringer og andre negative sider ved ny teknologi er ca. en tredjedel (36 %) *i stor eller noen grad* ukomfortable med at deres bruk av teknologi kan bli overvåket av andre. Nesten halvparten (45 %) mener *i stor eller noen grad* at teknologi gjør arbeidshverdagen mer krevende, og 39 % føler en grad av frustrasjon med stadig utvikling og endring i teknologien. Til slutt, 29 % synes *i stor eller noen grad* at de er bedre til å forstå og bruke teknologi enn yngre kollegaer.

Figur 4.12 I hvilken grad synes du at ...

Andel som svarer «I stor grad» eller «I noen grad»

På tvers av alle aldersgrupper svarer 94 % at de *i stor eller noen grad* følers seg komfortable med å bruke teknologi i arbeidshverdagen. Andelen som svarer *i stor grad* er imidlertid høyere i aldersgruppen 55-59 år (73 %), og lavere (62 %) blant de som er 60 år eller eldre. Andelen som svarer *i stor grad* er høyere blant ansatte i privat sektor (70 %), og også over snittet i bransjer som kultur og underholdning (93 %), bank/forsikring/finans (88 %) og forretningsmessig tjenesteyting (80 %).

Det er få aldersforskjeller når det gjelder syn på om de kan nok om teknologi til å benytte den på en effektiv måte, selv om 5 % av de som er 65 år eller eldre svarer *slett ikke*, sammenlignet med et snitt på 2 %. Andelen som svarer *i stor grad* er høyere blant ansatte i kultur og underholdning (71 %) og forretningsmessig tjenesteyting (51 %), og lavere i bygg og anlegg (28 %) samt blant ansatte i kommunal sektor (37 %).

Det er større aldersforskjeller i synet på om ny teknologi motiverer til videre innsats. 67 % i aldersgruppen 55-59 år svarer at dette i *stor eller noen grad* er tilfelle, andelen blant de som er 65 år eller eldre er på kun 52 %. Her er det også betydelige forskjeller mellom sektorene. I privat sektor svarer 31 % at teknologi i *stor grad* motiverer til videre innsats, andelen i statlig og kommunal sektor er henholdsvis 21 % og 19 %. Blant ansatte i undervisning/forskning (18 %), bygg og anlegg (18 %) og helse og omsorg (15 %) er andelen som svarer i *stor grad* særlig lav.

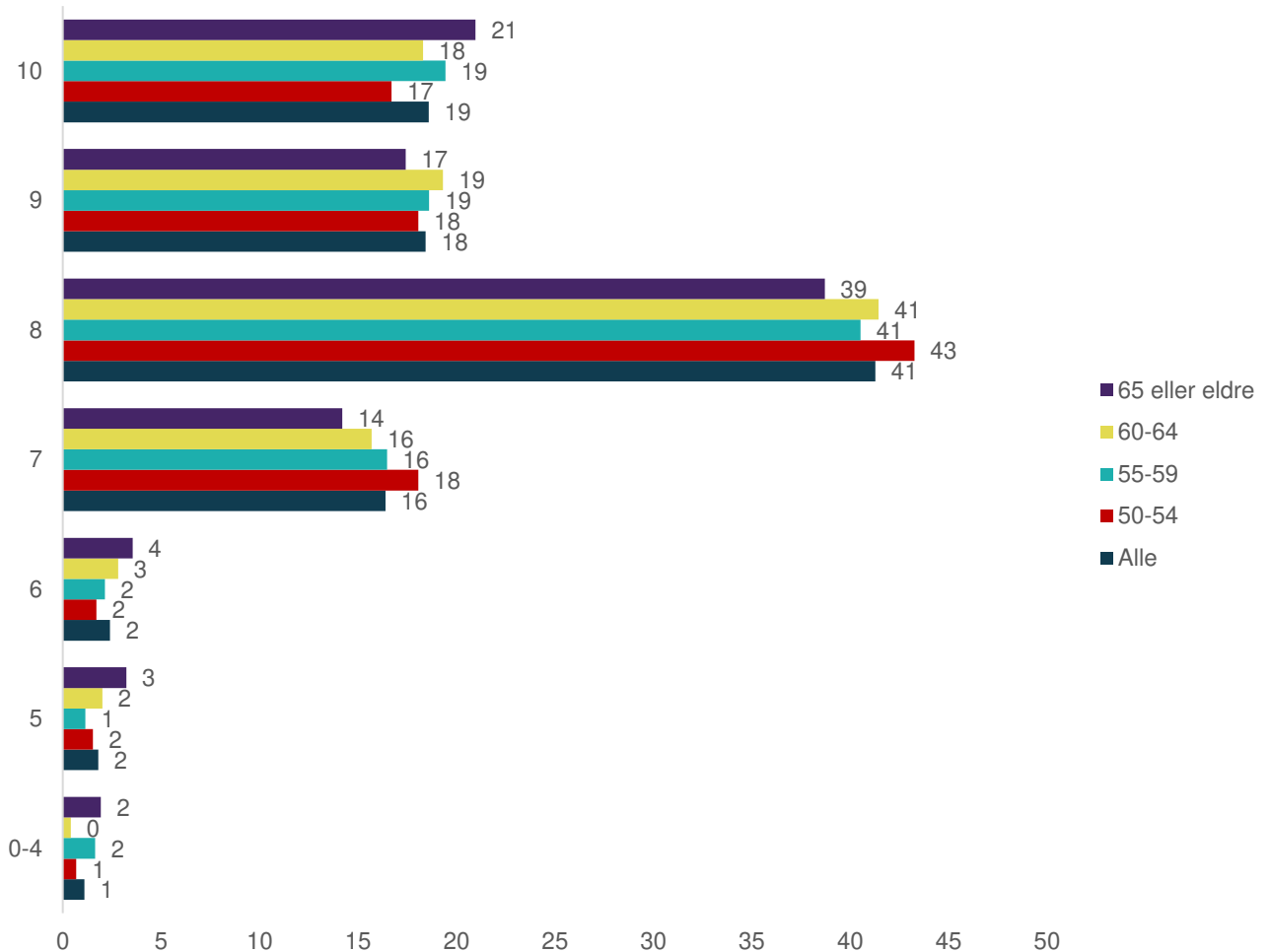
Opplevelsen av at ny teknologi i *stor eller noen grad* gjør arbeidshverdagen mer krevende er høyest i aldersgruppen 60-64 år (51 %). 54 % av ansatte i kommunal sektor støtter i *stor eller noen grad* påstanden, med omtrent tilsvarende høy andel i bransjer som bygg og anlegg (55 %), undervisning/forskning (52 %), og helse og omsorg (50 %).

46 % av yrkesaktive i aldersgruppen 60-64 år føler i *stor eller noen grad* at en stadig utvikling med endringer i teknologi er frustrerende, høyere enn snittet. Andelen er 48 % i kommunal sektor, og hele 55 % blant ansatte i jordbruk/skogbruk/fiske.

Når det gjelder følelsen av å være ukomfortabel med at egen teknologibruk kan overvåkes, er den noe mindre tilstedeværende blant de i aldersgruppen 65 år eller eldre; 26 % svarer *slett ikke*, mot et snitt på 22 %. Det er ingen betydelige forskjeller mellom ulike sektorer og bransjer.

4.2.3 Vurdering av egen prestasjon

Figur 4.13 Tenk at når dine arbeidsprestasjoner er på sitt aller beste, verdsettes de med 10 poeng. Hvor mange poeng vil du gi dine nåværende arbeidsprestasjoner?

De yrkesaktive 50 år eller eldre ble bedt om å evaluere sine egne arbeidsprestasjoner, på en skala fra 0-10 poeng. Medianen er 8; hele 41 % av de yrkesaktive gir seg selv dette antallet poeng. 37 % gir seg selv 9 eller 10 poeng. Kun 5 % svarer 6 poeng eller lavere.

De i aldersgruppen 65 år eller eldre bruker i noe større grad ytterpunktene av skalaen; 9 % gir seg selv 6 poeng eller færre, og 21 % gir seg selv 10 poeng, høyere enn snittet, dog ikke signifikant.

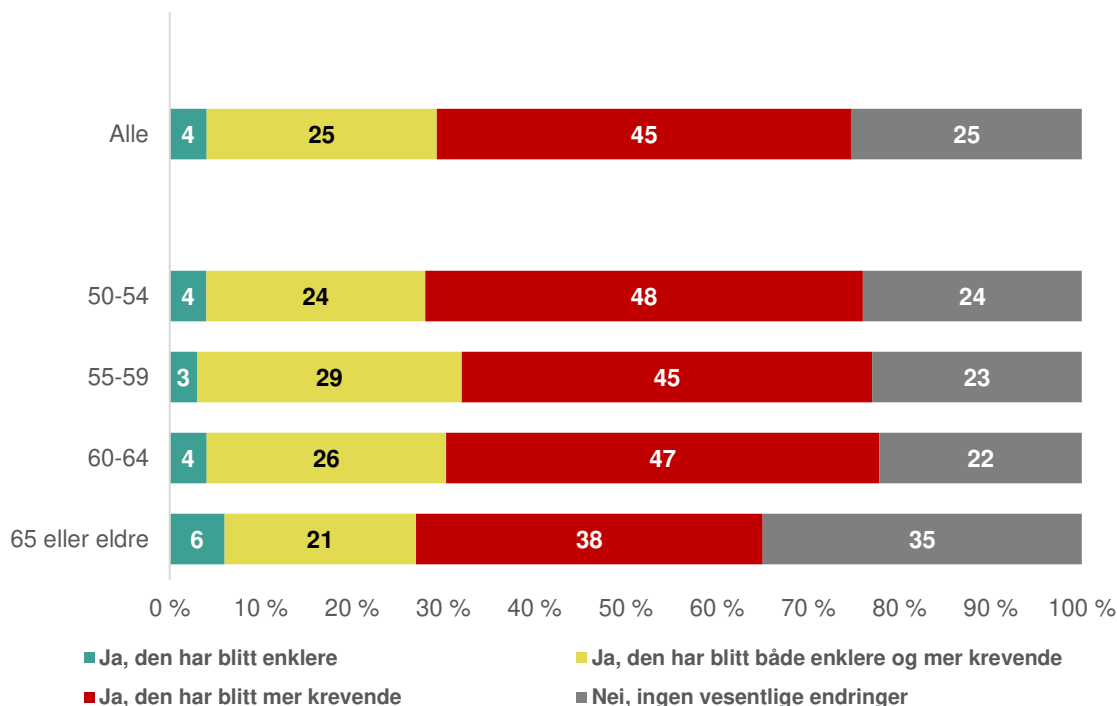
Kvinner (22 %) er mer tilbøyelig til å gi seg selv poengsummen 10 sammenlignet med menn (16 %). Blant de med mastergradsutdanning gir 16 % seg selv poengsummen 10, mens andelen blant de med videregående utdanning eller lavere er 22 %.

Det er vanskelig å finne et entydig mønster mellom ulike bransjer, men det er flere i helsevesen/sosialomsorg (23 %) som gir seg selv 10 poeng sammenlignet med snittet.

4.3 Opplevde endringer i kognitive egenskaper

4.3.1 Opplevelse av endring

Figur 4.14 Opplever du at jobben din har endret seg de siste årene?

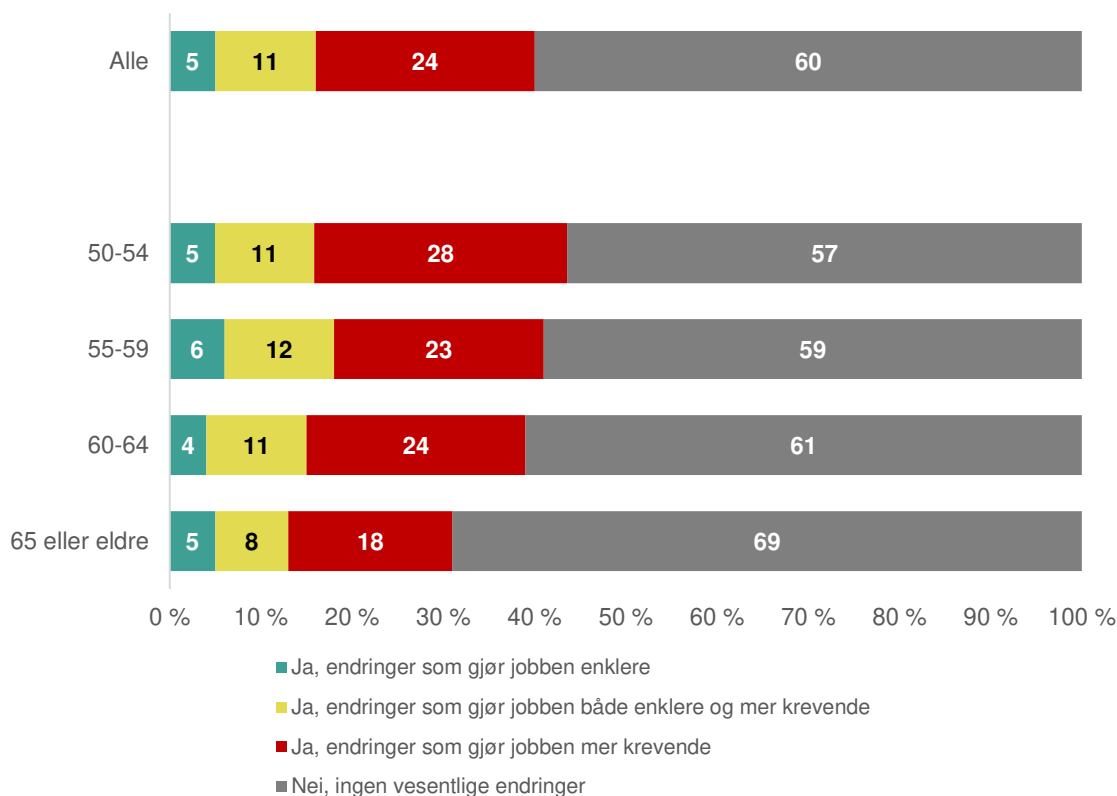
De yrkesaktive 50 år eller eldre ble bedt om å ta stilling til hvorvidt jobben har endret seg de siste årene, og videre hvorvidt den har blitt enklere, mer krevende, eller begge deler. 25 % svarer at de ikke har opplevd noen vesentlige endringer. Av de resterende svarer nesten halvparten (45 %) at jobben har blitt mer krevende, kun 4 % mener jobben har blitt enklere, og en fjerdedel (25 %) mener endringen har gått litt i begge retninger.

Yrkesaktive som er 65 år eller eldre svarer i større grad at jobben ikke har endret seg, 35 %. Det er også betydelig færre i denne gruppen som svarer at jobben har blitt mer krevende (38 %). Det er også forskjeller å spore mellom menn og kvinner; menn svarer i større grad at det ikke har vært noen vesentlige endringer (28 %), mens 49 % av kvinnene svarer at jobben har blitt mer krevende.

Ansatte i privat sektor svarer i større grad enn andre at det ikke har vært noen vesentlige endringer de siste årene (29 %), og andelen er også høy (31 %) blant de som jobber i industri/håndverk. På den andre siden mener 58 % av ansatte i kommunal sektor at jobben har blitt mer krevende. Hele 62 % av ansatte i undervisning/forskning svarer *mer krevende*, og andelen er også godt over snittet i helsevesen/sosialomsorg (51 %).

4.3.2 Endringer – oppmerksomhet, læring og hukommelse

Figur 4.15 Har du i løpet av de siste årene opplevd endringer i din evne til oppmerksomhet, læring og hukommelse som gjør jobben enklere eller mer krevende?

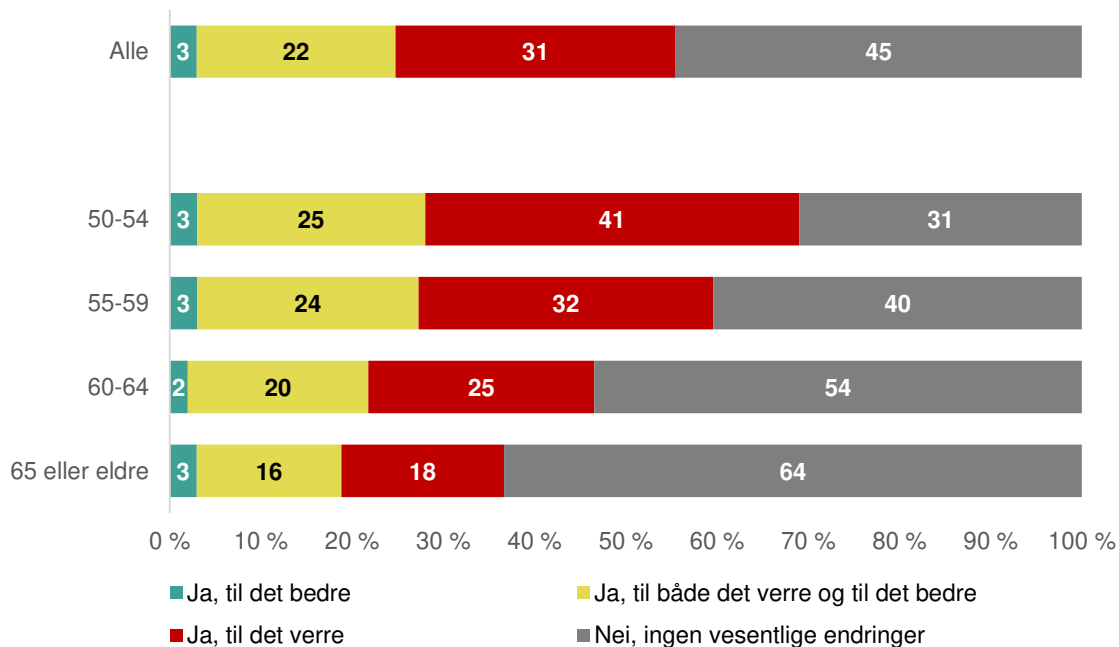

Videre ble det stilt spørsmål om de yrkesaktive 50 år eller eldre har opplevd endringer i evne til oppmerksomhet, læring og hukommelse som gjør jobben enklere eller mer krevende. Majoriteten (60 %) svarte *ingen vesentlige endringer*, omkring en fjerdedel (24 %) har opplevd endringer som gjør jobben mer krevende.

Et interessant aldersmønster viser seg, ved at opplevelsen av endringer blir gradvis lavere jo lenger opp i alder man kommer innenfor målgruppen. Blant yrkesaktive i alderen 50-54 år svarer 28 % at de har opplevd endringer som gjør jobben mer krevende, mens 57 % ikke har opplevd vesentlige endringer. Hvis vi ser på de som er 65 år eller eldre er andel som har opplevd endringer som gjør jobben mer krevende langt lavere (18 %), mens andelen som ikke har opplevd noen vesentlige endringer er høyere (69 %).

Videre rapporterer kvinner (28 %) i større grad enn menn (21 %) at de har opplevd endringer som gjør jobben mer krevende. Det samme gjelder for 30 % i kommunal sektor og 33 % i undervisning/forskning. I varehandel/butikk er det en høyere andel (11 %) som har opplevd endringer som gjør jobben enklere.

Figur 4.16 Tror du at aldersrelaterte endringer i oppmerksomhet, læring og hukommelse kommer til å påvirke dine arbeidsprestasjoner frem mot pensjonsalderen?

Målgruppen ble også spurt om de tror at aldersrelaterte endringer i oppmerksomhet, læring og hukommelse kommer til å påvirke arbeidsprestasjonene deres frem mot pensjonsalderen. 45 % forventer ingen endringer; og 31 % forventer at oppmerksomhet, læring og hukommelse kommer til å påvirke prestasjonene i negativ retning.

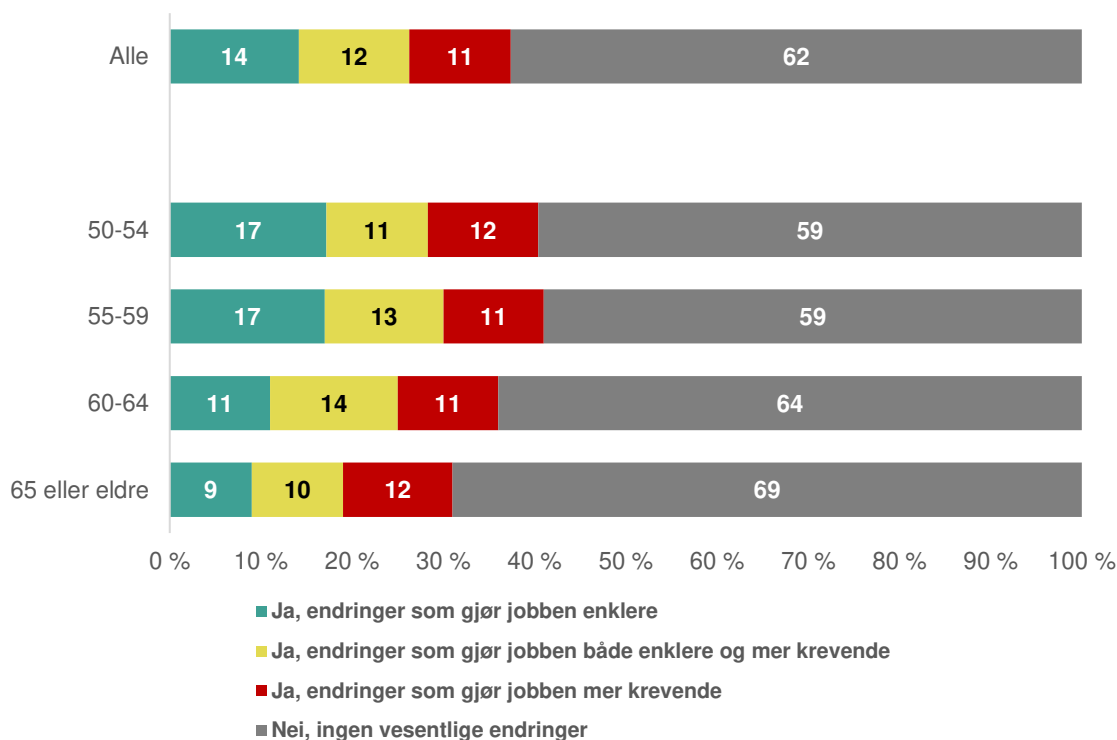
Her er det enda større forskjeller mellom aldersgrupper enn når vi spør om hva de allerede har opplevd; andelen som ikke forventer vesentlige endringer er over dobbelt så stor blant de som er 65 år eller eldre (64 %), sammenlignet med de i aldersgruppen 50-54 år (31 %). Blant de eldste i målgruppen er det også færre av de som forventer endringer som tror at endringene vil bli til det verre (18 %, mot 41 % i aldersgruppen 50-54 år).

Videre er yrkesaktive med mastergradsutdanning mer tilbøyelig til å tro at prestasjonene vil endre seg til det verre (35 %), mens andelen blant de med videregående som høyeste utdanning er lavere (27 %).

Blant ansatte i statlig sektor er det en særlig høy andel (37 %) som tror prestasjonene vil endre seg til det verre, og det samme er tilfelle for ansatte i bransjer som undervisning/forskning (38 %) og helsevesen/sosialomsorg (36 %).

4.3.3 Endringer – forståelse, tenkning og problemløsning

Figur 4.17 Har du i løpet av de siste årene opplevd endringer i din evne til forståelse, tenkning og problemløsning som gjør jobben enklere eller mer krevende?

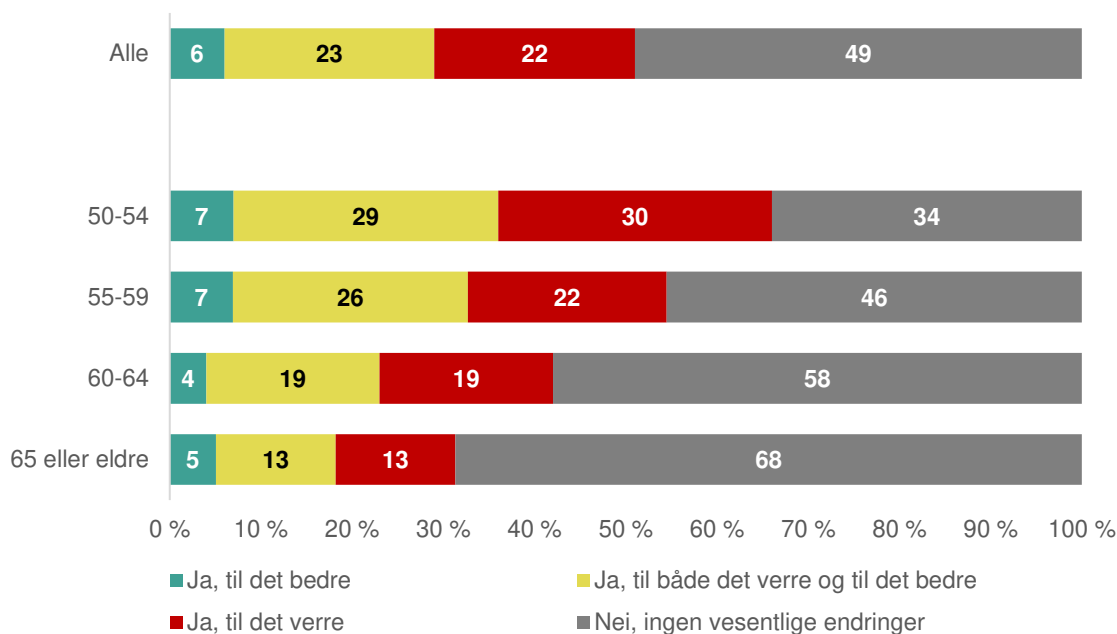

Videre ble de yrkesaktive 50 år eller eldre spurt om de i løpet av de siste årene har opplevd endringer i evnen til forståelse, tenkning og problemløsning som gjør jobben enklere eller mer krevende. 62 % svarte at de ikke hadde opplevd noen endringer. De resterende 38 % er relativt likt fordelt mellom de som har opplevd endringer som gjør jobben henholdsvis enklere, mer krevende, og begge deler.

Igjen er andelen som ikke har opplevd noen vesentlige endringer høyest (69 %) blant de som er 65 år eller eldre. Andelen som har opplevd endringer som gjør jobben mer krevende er relativt lik på tvers av alle aldersgrupper, det samme er andelen som har opplevd endringer som gjør jobben *både* enklere og mer krevende. Det er imidlertid høyere andel i aldersgruppen 50-59 år (17 %) som har opplevd endringer som gjør jobben enklere.

Andelen som ikke har opplevd noe vesentlige endringer er høyere blant ansatte i forretningsmessig tjenesteyting (70 %), mens 18 % i undervisning/forskning har opplevd endringer som gjør jobben mer krevende. Ellers er det minimalt med forskjeller på tvers av kjønn, sektor og bransje.

Figur 4.18 Tror du at aldersrelaterte endringer i forståelse, tenkning og problemløsning kommer til å påvirke dine arbeidsprestasjoner fram mot pensjonsalderen?

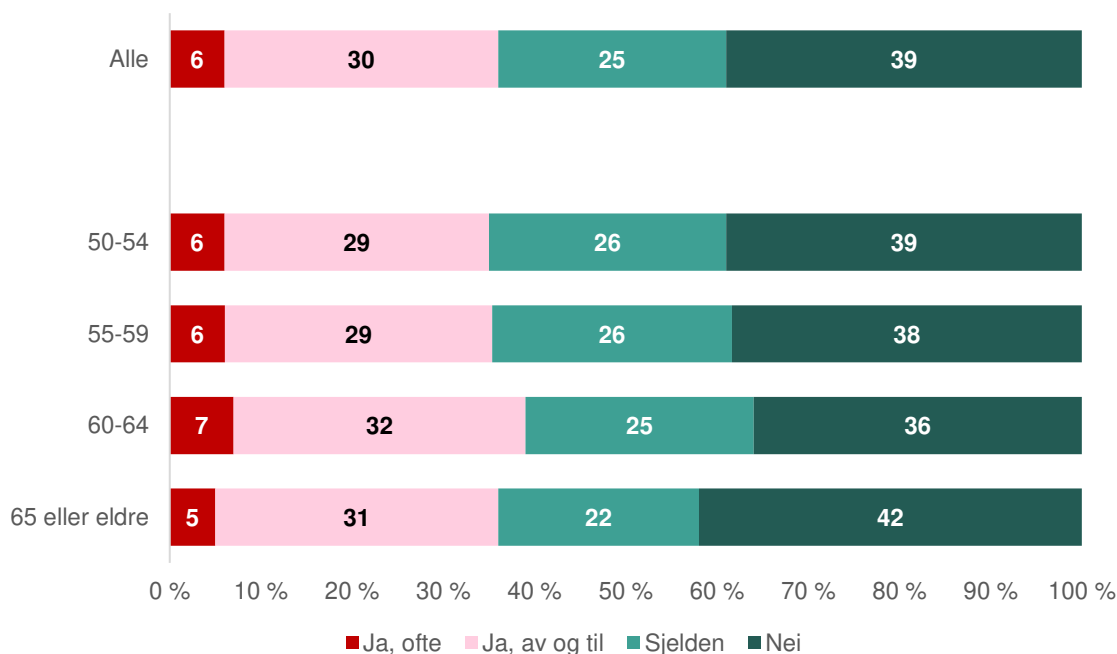
Respondentene i målgruppen ble videre spurt om de tror at aldersrelaterte endringer i forståelse, tenkning og problemløsning kommer til å påvirke arbeidsprestasjonene fram mot pensjonsalderen. Halvparten (49 %) forventer ingen vesentlige endringer, mens nesten alle de resterende enten tror prestasjonene vil påvirkes til det verre (22 %) eller både til det verre og til det bedre (23 %).

To tredjedeler (68 %) av de i alderen 65 år eller eldre forventer ingen endringer, i aldersgruppen 50-54 år er andelen halvparten så stor (34 %). Blant de yngste i målgruppen er det også langt flere (30 %) enn snittet som forventer at endringer i forståelse, tenkning og problemløsning vil påvirke prestasjonene til det verre.

Det er forskjeller relatert til både utdanning og bransje. 27 % av de med mastergradutdanning forventer at prestasjonene vil bli påvirket til det verre, mot 19 % blant de med videregående som høyeste utdanning. Blant ansatte i forsvar/politi/rettsvesen er det en særlig høy andel (41 %) som tror at prestasjonen vil påvirkes til det verre, mens andelen er lavere enn snittet blant ansatte i industri/håndverk (17 %), bygg/anlegg (14 %), og særlig hotell/restaurant/servering (kun 4 %).

4.3.4 Engstelighet for svekket hukommelse

Figur 4.19 Hender det at du er engstelig for at du skal få betydelig svekket hukommelse når du blir eldre?

Til slutt ble målgruppen spurt om det hender at de engster seg for at de skal få betydelig svekket hukommelse når de blir eldre. 39 % svarer nei, 25 % sjelden, og 36 % engster seg for dette ofte eller av og til.

Her er det ingen betydelige aldersforskjeller, men det er forskjeller mellom kjønnene. 36 % av kvinnene engster seg *av og til* for svekket hukommelse, mens kun 25 % av mennene svarer det samme.

Blant ansatte i privat sektor svarer 40 % *nei*, mot 34 % i kommunal sektor. I bransjer som undervisning/forskning (30 %) og helsevesen/sosialomsorg (33 %) er det også færre som svarer *nei* sammenlignet med snittet.

4.4 Avgang fra arbeidslivet

4.4.1 Pensjonsalder og nedtrapping

Figur 4.20 Ved hvilken alder kunne du tenke deg å tre helt ut av arbeidslivet hvis du selv kunne velge helt fritt?

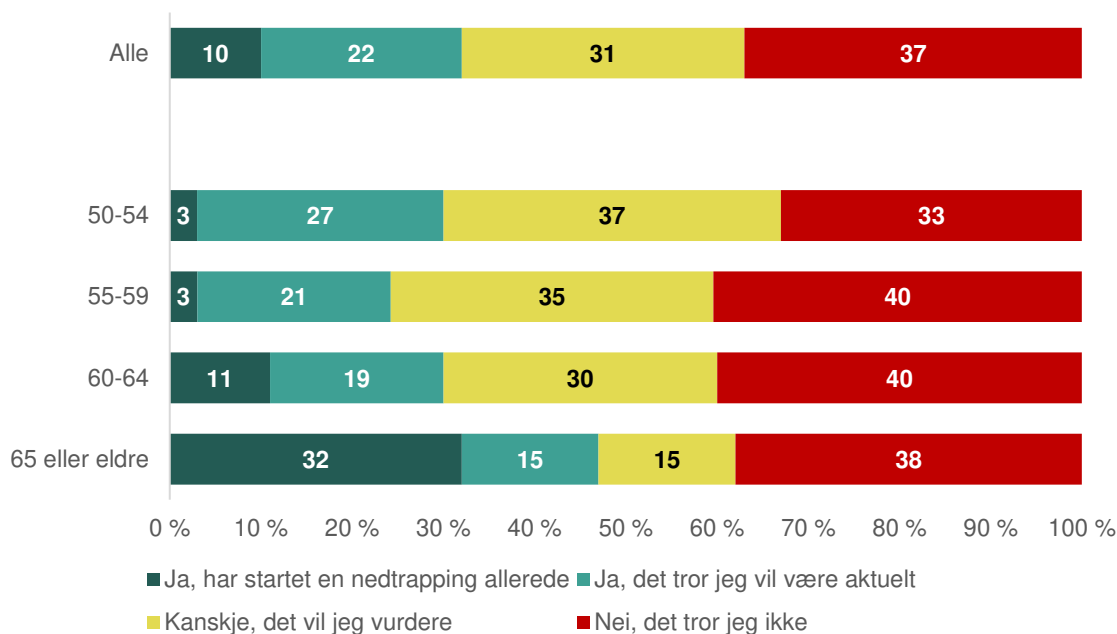

De yrkesaktive 50 år eller eldre ble spurt ved hvilken alder de kunne tenkt seg å tre helt ut av arbeidslivet hvis de kunne velge helt fritt; gjennomsnittssvaret var på 66,4 år, men det er relativt stor variasjon mellom aldersgruppene. Gjennomsnittet øker svakt fra 64,3 blant de i alderen 50-54 år til 66,2 i aldersgruppen 60-64 år, før den gjør et byks opp til 73,3 blant de som er 65 år eller eldre.

Ønsket avgangsalder er høyere blant menn (67,1 år) enn blant kvinner (65,6 år), og er også høyere enn snittet blant de med utdanning på masternivå (67,4 år).

Fordelt på bransje er ønsket avgangsalder høyest i kultur og underholdning (69,4 år) og jordbruk/ skogbruk/fiske (69,2 år), og lavest i varehandel/butikk (65,6 år) og industri/håndverk (65,5 år).

Figur 4.21 Vil det være aktuelt for deg å vurdere en form for nedtrapping i siste del av yrkeskarrieren?

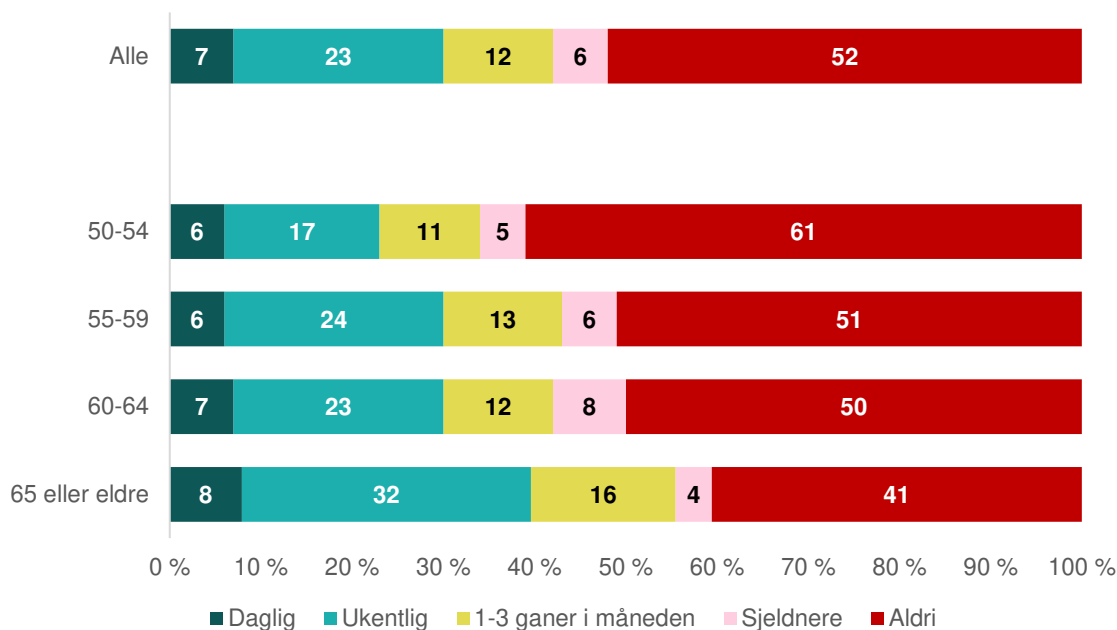
Videre ble målgruppen spurt om de vil vurdere en form for nedtrapping i siste del av karrieren. 10 % har startet en nedtrapping allerede, og 22 % tror det vil være aktuelt. 31 % vil kanskje vurdere det, og 37 % har liten tro på at de ønsker det.

Her er det naturligvis betydelige aldersforskjeller; 32 % av de yrkesaktive 65 år eller eldre har allerede startet nedtrapping, blant de under 60 år er andelen kun 3 %. 33 % av de i alderen 50-54 år sier at de ikke vil vurdere en nedtrapping, lavere enn snittet på 37 %. Blant menn svarer 23 % at de tror det kan være aktuelt med nedtrapping, andelen blant kvinner er lavere (19 %).

Ansatte i statlig og kommunal sektor er mer tilbøyelige til å svare at nedtrapping ikke er aktuelt (henholdsvis 45 % og 44 %), enn ansatte i privat sektor (34 %). På bransjenivå skiller ansatte i kultur og underholdning seg ut, med en andel på hele 59 % som svarer at de ikke tror de vil trappe ned i siste del av yrkeskarrieren.

4.4.2 Ulønnet omsorgsarbeid og frivillighet

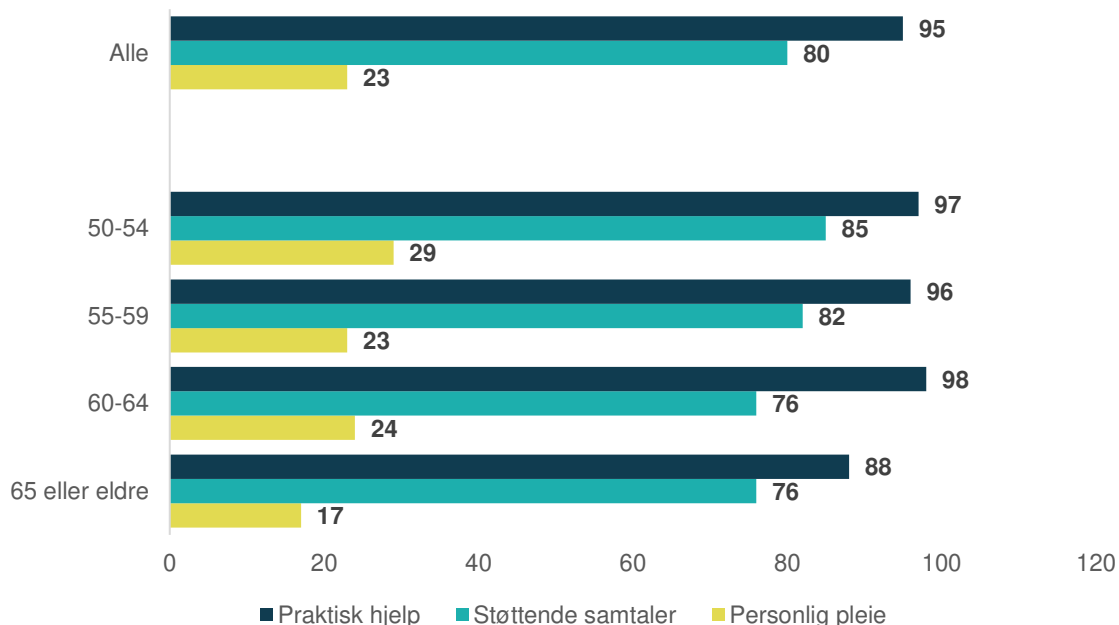
Figur 4.22 Yter du ulønnet omsorgsarbeid for foreldre, barnebarn, venner eller andre?

En knapp majoritet (52 %) svarer at de *aldri* yter ulønnet omsorgsarbeid; av de som *gjør* det svarer 7 % daglig, 23 % ukentlig, 12 % 1-3 ganger i måneden, og 6 % sjeldnere. I aldersgruppen 65 år eller eldre svarer 56 % at de yter ulønnet omsorgsarbeid minst 1-3 ganger i måneden, sammenlignet med snittet på 42 %. I aldersgruppen 50-54 år er tilsvarende andel 34 %.

48 % av kvinnene utfører ulønnet omsorgsarbeid minst 1-3 ganger i måneden, mot 37 % blant menn. Andelen er høyere blant ansatte i kommunal sektor (47 %) og i helsevesen/sosialomsorg (48 %), og dette har sannsynligvis en sammenheng med kjønns sammensetningen i disse.

Figur 4.23 Du har svart at du yter ulønnet omsorgsarbeid daglig eller ukentlig, omfatter dette ...

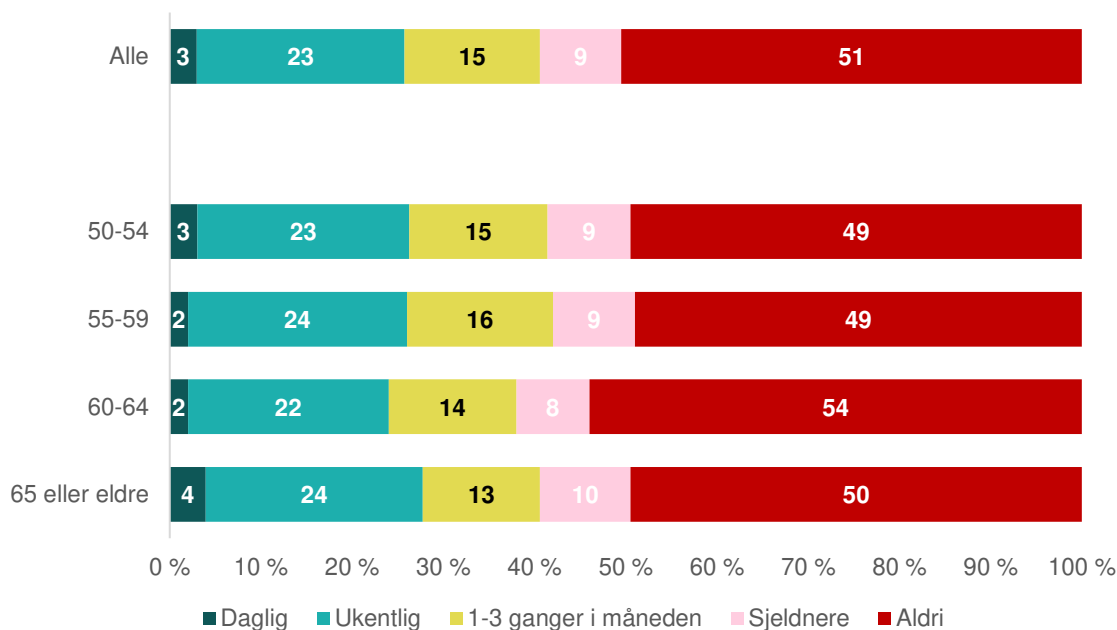

Videre ble de som utfører ulønnet omsorgsarbeid daglig eller ukentlig spurt om hva slags type omsorgsarbeid dette omfatter, og respondentene hadde mulighet til å velge flere svar. Nesten alle (95 %) svarte at det omfatter praktisk hjelp, og en stor majoritet (80 %) svarte støttende samtaler. Omkring en fjerdedel (23 %) yter personlig pleie.

Det er få signifikante forskjeller mellom aldersgrupper, men andelen i gruppen 65 år eller eldre (88 %) som yter praktisk hjelp er lavere enn snittet. Videre viser fordelingen på kjønn at kvinner (28 %) i større grad enn menn (18 %) yter ulønnet omsorgsarbeid i form av personlig pleie.

Fordelt på bransje skiller ansatte i helsevesen/sosialomsorg seg ut; 88 % yter ulønnet omsorgsarbeid i form av støttende samtaler, og 32 % i form av personlig pleie, begge signifikant høyere enn snittet.

Figur 4.24 Deltar du i frivillig arbeid, som f.eks. idrettslag, hjelpeorganisasjoner, politisk arbeid, trossamfunn, kulturelt arbeid, kor e.l.?

Til slutt blir respondentene spurt om de deltar i noen form for frivillig arbeid; omkring halvparten (51 %) deltar aldri. 3 % deltar daglig, 23 % ukentlig, 15 % 1-3 ganger i måneden og 9 % sjeldnere.

Det er ingen signifikante forskjeller mellom aldersgruppene. Kvinner (54 %) svarer i noe større grad enn menn (48 %) at de *aldri* deltar. Det er også forskjeller avhengig av utdanningsnivå; 47 % av de med mastergrad svarer at de deltar minst 1-3 ganger i måneden, blant de med videregående som høyeste utdanning er andelen 36 %. Blant ansatte i utdanning/forskning svarer 30 % at de deltar i frivillig arbeid ukentlig, mens ansatte i helsevesen/sosialomsorg ligger godt under snittet med 18 %.

Vedlegg 1. Kjennetegn ved respondentene i undersøkelsen

Bakgrunnskjenntegn ved respondentene er gjengitt uten filter i tabellene under. Først følger enkeltvariabler og deretter noen utvalgte kryssvariabler som viser kjønnsfordeling på noen av bakgrunnsvariablene. Verdiene i tabellene angir de uvektede verdiene.

Enkeltvariabler

Tabell V1. Kjønn, antall og prosent

	Antall	Prosent
Kvinner	872	44%
Menn	1129	56%
Sum	2001	100 %

Tabell V2. Alder, antall og prosent

	Antall	Prosent
50-54 år	587	29%
55-59 år	607	30%
60-64 år	497	25%
65 år eller eldre	310	15%
Sum	2001	100 %

Tabell V4. Fylke, antall og prosent

	Antall	Prosent
Oslo	282	14 %
Østfold	102	5 %
Akershus	266	13 %
Buskerud	104	5 %
Innlandet	125	6 %
Vestfold	110	5 %
Telemark	61	3 %
Agder	120	6 %
Rogaland	155	8 %
Vestland	251	13 %
Møre og Romsdal	103	5 %
Trøndelag	160	8 %
Nordland	87	4 %
Troms	51	3 %
Finnmark	24	1 %
Sum	2001	100 %

Tabell V5. Landsdel, antall og prosent

	Antall	Prosent
Oslo	282	14 %
Østlandet uten Oslo	768	38 %
Vestlandet	526	26 %
Midt-Norge	263	13 %
Nord-Norge	162	8 %
Sum	2001	100 %

Tabell V6. Utdanningsnivå, antall og prosent

	Antall	Prosent
Grunnskole / Videregående skole	716	36 %
Universitet/høyskole (lavere grad)	671	34 %
Universitet/høyskole (høyere grad)	614	31 %
Sum	2001	100 %

Tabell V7. Bransje, antall og prosent

	Antall	Prosent
Industri/håndverk	278	14 %
Bygg/anlegg	132	7 %
Hotell/restaurant/servering	27	1 %
Varehandel/butikk	91	5 %
Samferdsel/transport/tele	127	6 %
Jordbruk/skogbruk/fisk	56	3 %
Helsevesen/sosialomsorg	337	17 %
Undervisning/forskning	256	13 %
Bank/forsikring/finans	72	4 %
Forretningsmessig tjenesteyting	138	7 %
Offentlig administrasjon	128	6 %
Forsvar / Politi / Rettsvesen	22	1 %
Kultur og underholdning	41	2 %
Annen bransje	296	15 %
Sum	2001	100 %

Tabell V8. Sektor, antall og prosent

	Antall	Prosent
Statlig sektor	283	14 %
Kommune/fylkeskommune	456	23 %
Privat sektor	1240	62 %
Andre svar ¹	22	1 %
Sum	2001	100 %

Tabell V9. Type ansettelse

	Antall	Prosent
Fast ansatt	1727	86 %
Midlertidig ansatt	57	3 %
Selvstendig næringsdrivende	186	9 %
Annet	31	2 %
Sum	2001	100 %

Tabell V10. Opplevd helse, antall og prosent

	Antall	Prosent
Utmerket	409	20 %
Meget god	615	31 %
God	571	29 %
Nokså god	350	17 %
Dårlig	52	3 %
Vil ikke svare	4	0 %
Sum	2001	100 %

Tabell V11. Dager borte på grunn av egen sykdom de siste 12 måneder, antall og prosent

	Antall	Prosent
1-9 dager	757	38 %
10-20 dager	128	6 %
mer enn 20 dager	200	10 %
Ingen dager	904	45 %
Husker ikke/Vil ikke svare	12	1 %
Sum	2001	100 %

Utvalgte kryssvariabler

Tabell V12. Kryssvariabel bransje og kjønn, antall og prosent

	Kvinner		Menn	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Industri/håndverk	51	6 %	227	20 %
Bygg/anlegg	18	2 %	114	10 %
Hotell/restaurant/servering	17	2 %	10	1 %
Varehandel/butikk	44	5 %	47	4 %
Samferdsel/transport/tele	18	2 %	109	10 %
Jordbruk/skogbruk/fiske	11	1 %	45	4 %
Helsevesen/sosialomsorg	245	28 %	92	8 %
Undervisning/forskning	176	20 %	80	7 %
Bank/forsikring/finans	30	3 %	42	4 %
Forretningsmessig tjenesteyting	54	6 %	84	7 %
Offentlig administrasjon	75	9 %	53	5 %
Forsvar / Politi / Rettsvesen	5	1 %	17	2 %
Kultur og underholdning	19	2 %	22	2 %
Annen bransje	109	13 %	187	17 %
Sum	872	100 %	1129	100 %

Tabell V13. Kryssvariabel alder og kjønn, antall og prosent

	Kvinner		Menn	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
50-54	279	32 %	308	27 %
55-59	279	32 %	328	29 %
60-64	211	24 %	286	25 %
65-99	103	12 %	207	18 %
Sum	872	100 %	1129	100 %

Tabell V14. Kryssvariabel fylke og kjønn, antall og prosent

	Kvinner		Menn	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Oslo	130	15 %	152	13 %
Østfold	54	6 %	48	4 %
Akershus	123	14 %	143	13 %
Buskerud	51	6 %	53	5 %
Innlandet	44	5 %	81	7 %
Vestfold	46	5 %	64	6 %
Telemark	26	3 %	35	3 %
Agder	54	6 %	66	6 %
Rogaland	65	7 %	90	8 %
Vestland	98	11 %	153	14 %
Møre og Romsdal	38	4 %	65	6 %
Trøndelag	73	8 %	87	8 %
Nordland	39	4 %	48	6 %
Troms	20	2 %	31	3 %
Finnmark	11	1 %	13	1 %
Sum	872	100 %	1129	100 %

Vedlegg 2. Feilmarginer

Feilmarginer i rent lotterisk utvalg

Antall observasjoner	Prosentresultat							
	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	40/60	50/50
20	8.6	12.0	14.2	16.0	17.4	18.3	19.6	20.0
50	6.2	8.5	10.1	11.3	12.2	13.0	13.9	14.1
75	5.0	6.9	8.2	9.2	10.0	10.6	11.3	11.5
100	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10.0
150	3.6	4.9	5.8	6.5	7.1	7.5	8.0	8.2
200	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
250	2.8	3.8	4.5	5.1	5.5	5.8	6.2	6.3
300	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
600	1.8	2.5	2.9	3.3	3.5	3.7	4.0	4.1
700	1.6	2.3	2.7	3.0	3.3	3.5	3.7	3.8
800	1.5	2.1	2.5	2.8	3.1	3.2	3.5	3.5
900	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.3	3.3
1000	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.2
1200	1.3	1.7	2.1	2.3	2.5	2.6	2.8	2.9
1400	1.2	1.6	1.9	2.1	2.3	2.4	2.6	2.7
1600	1.1	1.5	1.8	2.0	2.2	2.3	2.4	2.5
2000	1.0	1.3	1.6	1.8	1.9	2.0	2.2	2.2
3000	0.8	1.1	1.3	1.5	1.6	1.7	1.8	1.8

Prosentresultatet pluss/minus feilmarginen i tabellen angir et såkalt 95% konfidensintervall som er slik at vi med 95% sikkerhet kan si at det dekker det sanne resultat (forutsatt at målefeil og systematiske feil ikke forekommer).

Vedlegg 3. Spørreskjema

Spørreskjema “AtWork 2024”

q1

[PROG NUMERIC RANGE: 50-99 SCREEN OUT IF <50, PROG: INFOTEXT, SHOW ON SAME SCREEN, ANSWER REQUIRED]

Goddag, jeg heter og ringer fra Ipsos i Oslo. Vi holder for tiden på med en undersøkelse om hvordan aldersgruppen 50+ har det på arbeidsplassen. I den anledningen vil vi gjerne stille noen spørsmål til den personen i husstanden som har fylt 50 år, som har inntektsgivende arbeid på heltid eller deltid, og som sist hadde fødselsdag. Intervjuet tar ca. 15 minutter. Svarene vil selvsagt bli behandlet konfidensielt slik at ingen kan knytte navnet ditt til svarene som gis. Du er tilfeldig trukket ut på ditt telefonnummer. Når intervjuet er avsluttet, kan jeg fortelle deg hvem som er oppdragsgiver for undersøkelsen.

Før vi starter vil jeg gjerne informere om at din deltagelse selvsagt er frivillig og at du kan endre mening når du måtte ønske. Er dette i orden slik at vi kan fortsette intervjuet?

OM NØDVENDIG:

Ønsker du å lese gjennom vår personvernerklæring på forhånd kan denne leses på følgende side

[<https://www.ipsos.com/nb-no/personvern-og-datasikkerhet>]

INTERVIEWER INSTRUCTIONS HVIS INGEN I HUSSTANDEN HAR INNTEKTSGIVENDE ARBEID, AVSLUTTES INTERVJUET.

q1

[PROG NUMERIC RANGE: 16-99 SCREEN OUT IF <16, PROG: INFOTEXT, SHOW ON SAME SCREEN, ANSWER REQUIRED]

Hva er din alder?

INTERVIEWER INSTRUCTIONS NOTER ANTALL ÅR ____ [NUMERIC]

Kjønn

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Så vil jeg gjerne registrere noen bakgrunnsopplysninger for den statistiske analysen vi skal gjøre.

Kjønn

INTERVIEWER INSTRUCTIONS REGISTRER

1. Mann
2. Kvinne

QREGION

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Fylkesfordeling

Hvilket fylke bor du i?

1. Oslo (3)
2. Buskerud (33)
3. Innlandet (34)
4. Vestfold (39)
5. Agder (42)
6. Rogaland (11)
7. Vestland (46)
8. Møre og Romsdal (15)
9. Trøndelag (50)
10. Nordland (18)
11. Troms (55)
12. Finnmark (56)
13. Akershus (32)
14. Østfold (31)
15. Telemark (40)

Qpost

[PROG: NUMERIC, (AUTOCODE POSTAL CODE), ANSWER REQUIRED]

Stemmer det at ditt postnummer er ...

Noter postnr. _____ [NUMERIC]

q2

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

INTERVIEWER INSTRUCTIONS LES OPP

Først noen spørsmål om din yrkesaktivitet.

Innen hvilken bransje arbeider du?

1. Industri/ Håndverk
2. Bygg/ Anlegg
3. Hotell/ Restaurant/ Servering
4. Varehandel/ Butikk
5. Samferdsel/ Transport/ Post/ Tele
6. Jordbruk/ Skogbruk/fiske
7. Helsevesen/ Sosialomsorg
8. Undervisning/ Forskning
9. Bank/ Forsikring/ Finans
10. Forretningsmessig tjenesteyting
11. Offentlig administrasjon
12. Forsvar/ Politi/ Rettsvesen
13. Kultur og underholdning
14. Annen bransje

q3

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Arbeider du i statlig sektor, kommune/fylkeskommune eller i privat sektor?

1. Statlig sektor
2. Kommune/Fylkeskommune
3. Privat sektor
4. Andre svar

q4

[PROG:SA, ANSWER REQUIRED]

Er du for tiden?

1. Fast ansatt
2. Midlertidig ansatt
3. Selvstendig næringsdrivende, frilanser el
4. Annet

q5

[PROG: NUMERIC RANGE: 1-99, ANSWER REQUIRED]

Hvor mange timer pr. uke arbeider du vanligvis?

Dvs. i gjennomsnitt siste fire arbeidsuker

INTERVIEWER INSTRUCTIONS NOTER ANTALL TIMER, PRØV Å FÅ I.O. TIL Å OPPGI ANTALL TIMER

INTERVIEWER INSTRUCTIONS IKKE LES OPP VET IKKE/VIL IKKE OPPGI

1. NOTER ANTALL TIMER: ____**[NUMERIC]**
- 99.VET IKKE/VIL IKKE OPPGI **[EXCLUSIVE]**

q6

[PROG:SA, ANSWER REQUIRED]

Har du endret antall timer du jobber i løpet av de siste årene?

1. Ja, jobber mer
2. Ja, jobber mindre
3. Nei, jobber omtrent samme antall timer

q7

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Hvor godt føler du at du mestrer de arbeidsoppgavene du har? Mestrer du dem...?

INTERVIEWER INSTRUCTIONS LES OPP, MED UNNTAK AV VET IKKE

1. Meget godt
2. Ganske godt
3. Hverken godt eller dårlig
4. Litt dårlig
5. Meget dårlig
6. Vet ikke **INTERVIEWER INSTRUCTIONS** IKKE LES OPP

q8

[PROG: MATRIX, SA PER ROW, ANSWER REQUIRED]

I hvor stor grad er arbeidet ditt preget av følgende?

Er det i stor grad, i noen grad, i liten grad eller slett ikke

INTERVIEWER INSTRUCTIONS LES OPP

STATEMENTS/ROW

1. En oppjaget og masete arbeidssituasjon
2. Lite varierte arbeidsoppgaver
3. Ny teknologi og digitalisering
4. Endringer og omstillinger
5. Nye krav til kompetanse
6. Fysisk krevende arbeid

7. Stillesittende arbeid
8. Arbeid med mennesker (som kunder, klienter, brukere mv.)
9. Hjemmekontor
10. Emosjonelt krevende arbeid
11. Arbeidssituasjoner der du må finne nye løsninger
12. Rutinepregede arbeidsoppgaver

SCALE

1. I stor grad
2. I noen grad
3. I liten grad
4. Slett ikke

q9

[PROG: MATRIX, SA PER ROW, ANSWER REQUIRED]

I hvor stor grad opplever du følgende i ditt arbeid?

Er det i stor grad, i noen grad, i liten grad eller slett ikke?

INTERVIEWER INSTRUCTIONS LES OPP

STATEMENTS/ROW

1. Kollegaer spør deg om råd
2. Du får mulighet til å lære nye ting
3. Du har selvbestemmelse i jobben
4. Mulighet til å få nye arbeidsoppgaver hvis du ønsker det
5. Din nærmeste leder ønsker at du skal fortsette
6. Du har et godt arbeidsmiljø
7. Du har gode kolleger
8. Du har tillit til din nærmeste leder
9. Du har lyst til å fortsette på din nåværende arbeidsplass

SCALE

1. I stor grad
2. I noen grad
3. I liten grad
4. Slett ikke

q10

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Har du deltatt i kurs, opplæring eller utdanning gjennom jobben din i løpet av de siste 12 måneder?

1. Ja
2. Nei
3. Husker ikke

q11

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

I hvilken grad opplever du at du lærer gjennom ditt daglige arbeid?

SCALE

1. I stor grad
2. I noen grad
3. I liten grad
4. Slett ikke

q12

[PROG NUMERIC: RANGE 16-99, ANSWER REQUIRED]

Ved hvilken alder kunne du tenke deg å tre helt ut av arbeidslivet hvis du selv kunne velge helt fritt?

INTERVIEWER INSTRUCTIONS NOTER ALDER, PRØV Å FÅ I.O. TIL Å OPPGI ALDER

INTERVIEWER INSTRUCTIONS IKKE LES OPP VET IKKE/VIL IKKE OPPGI

NOTER ALDER. __ [NUMERIC]

-99. VET IKKE/VIL IKKE OPPGI [EXCLUSIVE]

q13

Deltar du i frivillig arbeid, som f.eks. idrettslag, hjelpeorganisasjoner, politisk arbeid, trossamfunn, kulturelt arbeid, kor e.l.?

SCALE

1. Daglig
2. Ukentlig
3. 1-3 ganger i måneden
4. Sjeldnere
5. Aldri

q14

Yter du ulønnet omsorgsarbeid for foreldre, barnebarn, venner eller andre?

SCALE

1. Daglig
2. Ukentlig
3. 1-3 ganger i måneden
4. Sjeldnere
5. Aldri

q14_1 (kun til de som svarer 1. eller 2. på q14)

Du har svart at du yter ulønnet omsorgsarbeid daglig eller ukentlig. Omfatter dette:

1. Praktisk hjelp	Ja	Nei
2. Personlig pleie	Ja	Nei
3. Støttende samtaler	Ja	Nei

q15

Tenk at når dine arbeidsprestasjoner er på sitt aller beste, verdsettes de med 10 poeng. Hvor mange poeng vil du gi dine nåværende arbeidsprestasjoner?

(0 betyr at du ikke er i stand til arbeide for øyeblikket, 10 betyr at du nå er på ditt beste)

Merk: Sett ring rundt

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

q16

Opplever du at jobben din har endret seg de siste årene?

SCALE

1. ja, den har blitt enklere
2. ja, den har blitt mer krevende
3. ja, den har blitt både enklere og mer krevende
4. nei, ingen vesentlige endringer

q17

Har du i løpet av de siste årene opplevd endringer i din evne til oppmerksomhet, læring og hukommelse som gjør jobben enklere eller mer krevende?

SCALE

1. ja, endringer som gjør jobben enklere
2. ja, endringer som gjør jobben mer krevende
3. ja, endringer som gjør jobben både enklere og mer krevende

4. nei, ingen vesentlige endringer

q18

Tror du at aldersrelaterte endringer i oppmerksomhet, læring og hukommelse kommer til å påvirke dine arbeidsprestasjoner fram mot pensjonsalderen?

SCALE

1. ja, til det verre
2. ja, til det bedre
3. ja, både til det verre og til det bedre
4. nei, ingen vesentlige endringer

q19

Har du i løpet av de siste årene opplevd endringer i din evne til forståelse, tenkning og problemløsning som gjør jobben enklere eller mer krevende?

SCALE

1. ja, endringer som gjør jobben enklere
2. ja, endringer som gjør jobben mer krevende
3. ja, endringer som gjør jobben både enklere og mer krevende
4. nei, ingen vesentlige endringer

q20

Tror du at aldersrelaterte endringer i forståelse, tenkning og problemløsning kommer til å påvirke dine arbeidsprestasjoner fram mot pensjonsalderen?

SCALE

1. ja, til det verre
2. ja, til det bedre
3. ja, både til det verre og til det bedre
4. nei, ingen vesentlige endringer

q21

Hender det at du er engstelig for at du skal få betydelig svekket hukommelse når du blir eldre?

SCALE

1. Ja, ofte
2. Ja, av og til
3. Sjelden
4. Nei

q22

Vil det være aktuelt for deg å vurdere en form for nedtrapping av arbeidstid i siste del av yrkeskarrieren?

SCALE

1. ja, har startet en nedtrapping allerede
2. ja, det tror jeg vil være aktuelt
3. kanskje, det vil jeg vurdere
4. nei, det tror jeg ikke

q23

I hvilken grad bruker du teknologi og digitale plattformer i ditt daglige arbeid?

SCALE

1. I stor grad
2. I noen grad
3. I liten grad
4. Slett ikke

q24

I hvilken grad synes du at

1. ny teknologi gjør arbeidshverdagen din mer krevende?
2. du i dag kan nok om teknologi til å kunne benytte den på en effektiv måte
3. en stadig utvikling med endringer i teknologi er frustrerende for deg
4. du føler deg komfortabel med å bruke teknologi i arbeidshverdagen din
5. du er bedre på å forstå og bruke teknologi enn dine yngre kolleger
6. ny teknologi motiverer deg til videre innsats
7. du er ukomfortabel med at din bruk av teknologi kan bli overvåket av andre

SCALE

1. I stor grad
2. I noen grad
3. I liten grad
4. Slett ikke

Qinnt

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Hva vil du anslå din personlige brutto samlede inntekt til pr. år?

Altså all samlet inntekt før skatt og fradrag.

1. Inntil kr. 200.000
2. Kr. 200.-399.000
3. Kr. 400.-499.000
4. Kr. 500.-599.000
5. Kr. 600.-799.000
6. Kr. 800.- til under 1 mill.
7. Kr 1 mill. – 1,2 mill.
8. Kr. 1,3 mill. eller mer
9. Ville ikke svare
10. Visste ikke

Qstatus

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Er du

INTERVIEWER INSTRUCTIONS LES OPP

1. Ugift
2. Gift/Partner/Samboer
3. Enke/Enkemann
4. Skilt/Separert

QUtd

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Hva er din høyeste utdanning?

INTERVIEWER INSTRUCTIONS ETT SVAR

1. Grunnskole-/ Realskolenivå
2. Videregående skole/ Gymnasnivå
3. Universitet/ Høyskole, lavere grad (Bachelor, Cand.mag, Høyskoleutdanning uten sivil grad, f.eks. Sykepleier, Lærer, Politi etc.)
4. Universitet/ Høyskole, høyere grad (Master, Hovedfag, høyskoleutdanning med sivil grad, f.eks. Sivilingeniør, Siviløkonom etc.)

Qhelse

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Vil du si at din helse stort sett er.....

INTERVIEWER INSTRUCTIONS LES OPP, MED UNNTAK AV VIL IKKE SVARE

1. Utmerket
2. Meget god
3. God
4. Nokså god
5. Dårlig
6. Vil ikke svare **INTERVIEWER INSTRUCTION** Ikke les opp

Qsykdom

[PROG: SA, ANSWER REQUIRED]

Omtrent hvor mange dager har du vært borte på grunn av egen sykdom de siste 12 måneder?

INTERVIEWER INSTRUCTIONS LES OPP, MED UNNTAK AV HUSKER IKKE/VIL IKKE SVARE

1. 1-9 dager
2. 10-20 dager
3. Mer enn 20 dager
4. Ingen dager
5. Husker ikke/Vil ikke svare **INTERVIEWER INSTRUCTION** Ikke les opp